

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

N:r 10

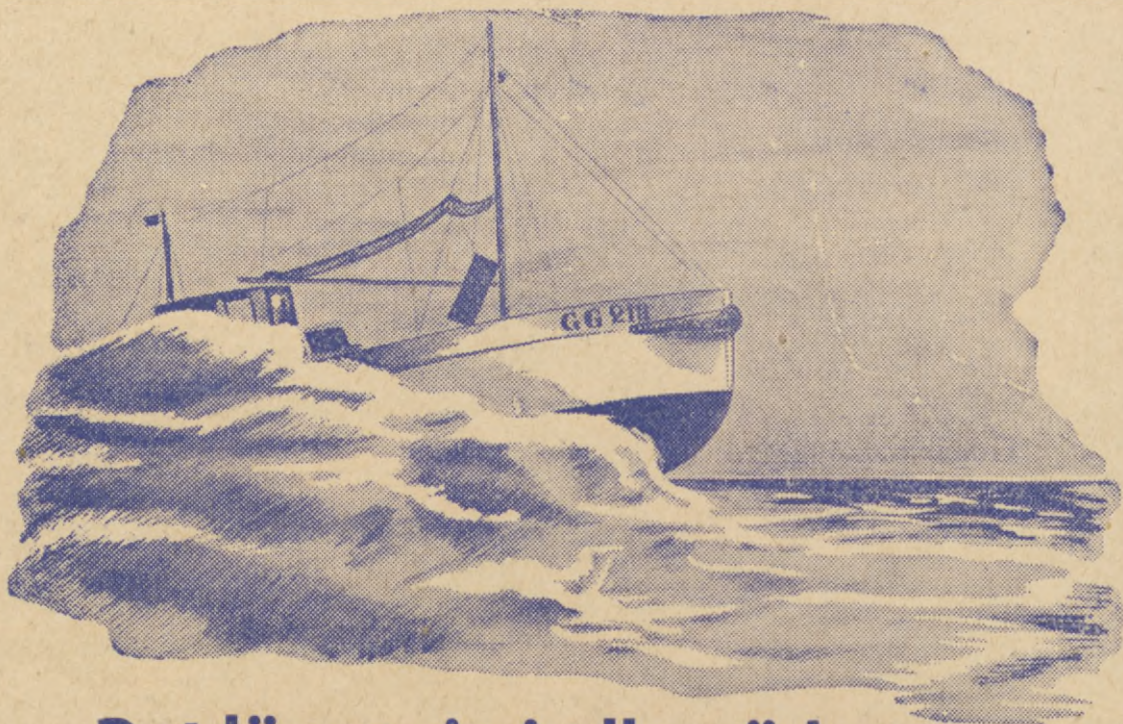
Okt.

1952.

Pris 75 öre

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

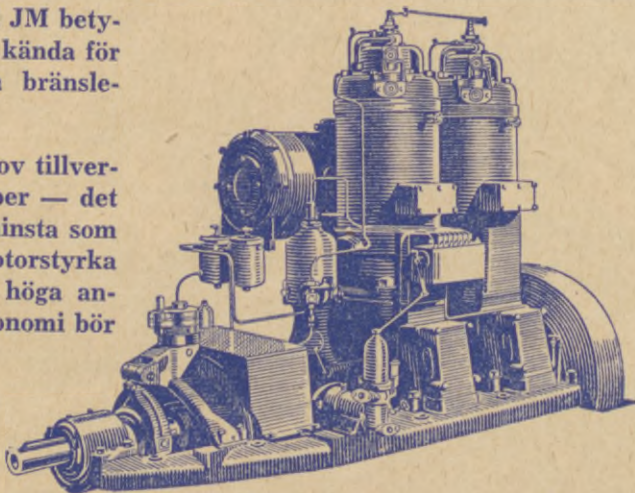

Det lönar sig i alla väder med en pålitlig **JM**

Varenda svensk fiskare vet vad JM betyder. JM-motorerna äro allmänt kända för sin stora pålitlighet och goda bränsleekonomi.

I sin strävan att fylla varje behov tillverkar JM en serie olika motortyper — det finns en modell för såväl den minsta som den största fiskebåten med motorstyrka från 20 till 500 hk. Ställer Ni höga anspråk på utförande och driftsekonomi bör Ni välja JM.

Begär offert och förslag!

*JM 2 cyl. marinmotor typ 752
MV, 150 hk. Friktionskoppling,
propeller med vridbara blad,
kallstart. Stor livslängd.*

AB JÖNKÖPINGS MOTORFABRIK · JÖNKÖPING

Namnanrop: "Jönköpings Motorfabrik" · Telegramadress: "Motor"

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

15:e årgången

Ansvarig utgivare: *Einar Hiller.*
Redaktör: *Sixten Hammarberg.*
Ägare: De Lungsjukas Riksförbund.

Annonsspriser: 1/1 sid. 275:—,
1/2 sid. 140:—, 1/4 sid. 75:—,
småannonser 65 öre pr mm.

Prenumerationspriser: helt år 8:—,
halvt år 4:50

Kontrollmärka,
lagligen skyddat

Huvudredaktionen i Stockholm:

Kocksgatan 15, Stockholm 4.
Telefon 41 39 99 och 44 40 40.
Postgironr 95 00 11.

Lokalredaktionen i Malmö:

Kamrergratan 3. Tel. 753 44.
Postgironr 95 00 65.

ETT DYSTERT PROGRAM

Att läkaren har en nyckelställning i den moderna socialpolitiken står utom allt tvivel. De medicinska synpunkterna ha ofta dominerat i den debatt, som förts i Sverige om sociala reformer, om man nu ser det rent innehållsmässigt. Så är nog också i stort sett fallet på andra håll i världen. Vi andra, som räknas som mera "renodlade" socialpolitiska reformsträvare, ha ofta sökt läkarens medverkan och auktoritet för olika människovårdande åtgärder — inte minst inom tuberkulosvården. Vi ha under de sista åren sett hur en rad åtgärder utformats i syfte att ge sjuka och handikapade möjligheter till arbete och försörjning genom eget arbete. Det kan väl utan reservation sägas, att ingen läkare i princip synes ha varit motståndare till denna socialpolitikens nyaste giv, som arbetsvården ibland kallats.

Om ingen kan bestrida att läkaren fått en allt mera central ställning även inom socialpolitiken så ha dock mera kollektiva principförklaringar från läkarkåren som enhet, om deras syn på socialpolitik och socialpolitiska åtgärder, varit sparsamma. Det är därför med verkligt stort intresse man tar del av "Medicinska synpunkter på socialpolitiken", ett uttalande på tio sidor av World Medical Association (WMA) i Svenska Läkartidningen nr 33 1952. Bakom denna organisation står 700.000 läkare i hela världen. Inledningsvis heter det att "den sociala välfärdens problem är av stort intresse för läkarna" och att "socialpolitikens syfte — att skapa friska och lyckliga människor, löper teoretiskt parallellt, ja sammanfaller, med läkarnas strävanden". Först blir man glad åt denna allmänt hållna principförklaring, men i fortsättningen ligger en dov stämning över formuleringarna, ibland låter det riktigt olycksbådande,

särskilt om socialpolitikens inverkan på individens lyckliga utveckling till en självständig och produktiv kugge i samhället. På ett ställe får man veta att "i de länder där socialpolitiken nått en hög utveckling synes resultatet av denna faktiskt inte främja uppkomsten av känslor av lycka och tacksamhet, psykiskt välbefinnande och, som ett resultat härav, god hälsa". Helhetsbilden blir ännu dystrare, när man tar del av några spekulationer över hur det kan arta sig i många länder med växande folkmängd och ökad medellivslängd: "nationens produktionskapacitet kommer i så hög grad att tagas i anspråk för förmåner åt ett ökat antal konsumenter, att regeringarna till slut inte kan svara för kostnaderna, utan att lika viktiga eller ännu mer angelägna områden försummas. Eftersom "social trygghet" i många delar av världen är dagens politiska slagord kan detta mycket väl inträffa — och inträffar i själva verket också".

*

Det sista citatet är ett varnande pekfinger åt socialpolitikens ljusblåaste drabanter. Man bör naturligtvis inte känna sig sårad om någon till äventyrs skulle ta sig friheten att tvivla en smula på en och annan punkt i välfärdssamhällets prognoser, men det aktstycke som här refereras innehåller tyvärr nästan bara tvivel och föga framtidstro, varken ifråga om samhället eller den enskilde "förmånstagarens" förutsättningar. Detta är ju så mycket mera allvarligt då programmet tydligen syftar till ett ökat inflytande från läkarnas sida ifråga om sociala åtgärder, vilket följande citat ger uttryck för: "Läkarkåren bör rådfrågas innan nya reformer planeras eller de existerande systemen i något avseende än-

dras, i synnerhet som läkarna uppenbarligen mer och mer avses besluta när och hur länge sociala förmåner skall utgå”.

*

Man har svårt att tänka sig att läkarnas verkliga inställning på rätt sätt avspeglas i WMA-programmet. Det teoretiska aktstycket förefaller högst olyckligt och ger knappast rättvisa åt de erfarenheter vi ha av många svenska läkare och deras medverkan i socialt reformarbete. Som exempel kan också nämnas ett för oss välbekant uttalande av den norske läkaren Jens Batt, ett uttalande, som vittnar om en alltigenom klok och framsynt inställning till sjuka och handicapades möjligheter att göra rätt för sig. Doktor Batt framhöll bl. a. i sammanhanget: "Till slut vill jag nämna att svårt sjuka människor, som en längre tid varit borta från det normala samhällslivet, besitter en långt större uppladdning av potentiell energi, som vill utlösa sig i större stabilitet i tjänsten, större uthållighet och pliktuppfyllelse, när de kommer ut i arbetslivet, än de s. k. normala och friska". Vi tycker att denna ljusare syn på människan i det socialpolitiska sammanhanget helt lyser med sin frånvaro i det refererade idéprogrammet. Doktor Batt belyser också med modernt forskningsmaterial att hans mera optimistiska syn på "förmånstagarna" vilar på verklighetens grund. Erfarenheterna i Sverige under senare år visar också klart, att varken samhället eller individen behöver göra ekonomiska och moraliska förluster på väl planerade socialpolitiska åtgärder. Man kan givetvis ha kritiska synpunkter på många tendenser i den socialpolitiska expansion, som ligger inom ramen för här berörda frågor, men nog skulle man ha velat sett åtminstone något av den anda doktor Batts uttalande avspeglar i det socialpolitiska idéprogrammet från världens 700.000 läkare.

Sutton Commarberg

Läkemedel och reklam

Argumenten mot läkemedelsreklamen är kanske inte så iögonenfallande, men det finns ett par stycken starka. Det ena har redan nämnts: faran för missbruk. Den är desto större som det klientel en sån reklam vänder sig till ofta är disponerat för missbruk. Folk som ivrigt studerar dagstidningarnas och veckopressens läkemedelsannonser på jakt efter nya medel mot sina krämpor har ofta en bräcklig psykisk konstitution. Deras problem ligger på det nervösa planet, men i stället för att låta en läkare försöka finna roten till det onda blir de pulverätare.

("Ska läkemedel reklameras?" — *Expressen*)

Utredningen om smittoskräcken

verkställd av De lungsjukas riksförbund och tidigare publicerad i Status (nr 2 och 3 1952) har väckt livlig uppmärksamhet i grannländerna Norge och Danmark. Såväl "Trygd og Arbeid" som "B. M.", organ för respektive tuberkulosförbund i Norge och Danmark, refererar utredningen utförligt och framhåller att det finns många beröringspunkter med förhållandena i deras egna länder. Undersökningen om smittofruktans problem i Sverige är icke utan värde för envar. Även om vi inte ha någon motsvarighet till denna stora utredning så kan vi säga att hos oss — i likhet med Sverige — smittofruktan är på retur men den är fortfarande ett problem för allt för många tuberkulösa skriver redaktören för "B. M." i sin slutkommentar.

"Bliv inte en sabotör"

skriver *Göteborgs-Posten* om betydelsen av att alla deltagar i de allmänna skärmbildsundersökningarna. Det är en trygghet för varje individ att få visshet om sitt hälsotillstånd och att upptäcka eventuell tbc-sjukdom i god tid, innan den hunnit bli farlig för vederbörande eller hans omgivning:

Ingen borde draga sig för det lilla besvär som en skärmbildsundersökning innebär. Det är ingen ursäkt, att man anser sig vara fullt frisk och därför håller sig borta. Alla måste vara med om kontrollen skall kunna bli fullständig. Det allmänna har anslagit stora summor för detta ändamål och det bör betraktas som en medborgarskyldighet och en allmän hänsyn att deltaga i undersökningen. Det bör ju också kännas som en personlig trygghet att ha fått konstaterat att man är fullt frisk. Och skulle det vara så olyckligt att tbc upptäckts, finns den trösten att sjukdomen kan botas om den blir upptäckt i tid. Hänsynen till anhöriga, sig själv och omgivningen bör i detta avseende vara utslagsgivande.

Situationen på landsbygden

är ur många synpunkter svårare för den, som på grund av sjukdom eller lyte har svårt att få en lämplig sysselsättning framhåller tidningen *Dagen* med all rätt.

För dem som är stadsbor ter sig situationen ingalunda så dystert, som för dessa som bor ute på landsbygden. De har inte många yrken att välja mellan — ofta tunga jobb. Därtill kommer de väldiga avstånden, som försvårar omskolningen. På sina håll har placeringsmöjligheterna hittills varit relativt gynnsamma, men det tycks nu strama åt. Även om en hel del företagare upptäckt att de partiellt arbetslösa är skickligt folk, tar man helst in yngre och rörligare arbetare.

EN MEDICINS HISTORIA

"Den nya medicinens historia — ett vetenskapens drama" står det som rubrik på en artikel i ett av de sista numren av den amerikanska nationalföreningens månadstidskrift, National Tuberculosis Association Bulletin, som ger en redogörelse för hur det nya tuberkulosläkemedlet, isonikotinsyrehydrazid, kom till.

Tidskriften framhåller att oavsett vilken roll denna nya medicin kommer att spela i tuberkulosbehandlingens historia, det är givetvis alldeles för tidigt yttra sig om den saken, är dess tillkomst säregen och dramatisk genom det slumpartade sammanträffandet av vitt skilda bakomliggande omständigheter.

Redan det sätt på vilket den nya medicinen kom till allmänhetens kännedom var sensationellt. Det rörde sig om en "publicistisk olyckshändelse". Nyheten släpptes ut för tidigt.

Innan ännu en enda rad om det nya medlet hade tryckts i en vetenskaplig facktidskrift telegraferades detaljer om preparatet runt till alla världens tidningar. När löpsedlarna om "mirakelmedicinen" slogs upp hade den ännu inte prövats på mer än omkring tvåhundra patienter och på många av dessa endast en kort tid.

Men vi kanske ska börja från början. Vill vi göra det måste vi emellertid gå ganska långt tillbaka i tiden, ty isonikotinsyrehydrazid har överraskande nog varit känt i fyra decennier. Det framställdes nämligen för första gången redan 1912 av ett par österrikiska kemister, Hans Meyer och Josef Mally.

Naturligtvis drömde ingen på den tiden om att man därmed hade funnit ett mot tuberkulos verksamt medel. Formeln för isonikotinsyrehydrazid utarbetades utan praktiskt syfte och har sen dess legat så att säga på kemisternas hyllor tillgänglig för envar.

Nästa steg i utvecklingen tas i Tyskland, där Gerhard Domagk lanserar ett besläktat mot tuberkulos verksamt preparat kallat conteben, i USA känt under namnet tibione eller TB-1.

Stimulerad av Selman Waksmans upptäckt av streptomysinet 1944 intensifierar den amerikanska forskningen sina försök att finna mot tuberkulos verksamma medel. Ovetande om varandra kommer två läkemedelsfirmor, Hoffmann-La Roche och E. R. Squibb & Son, under sina experiment fram till isonikotinsyrehydrazid. Hoffmann-La Roche kallar sin produkt rimifon, Squibb sin nydrazid, men den kemiska sammansättningen är i bägge fallen densamma.

Man prövar medlet på djur, möss, marsvin, kaniner och hundar, Hoffmann-La Roche använder sig även av apor, och försöken motsvarar förväntningarna: medlet är verksamt mot på djur framkallad tuberkulos och det kan ges i tillräckligt stora doser utan ödesdiger giftverkan. Tiden anses inne att pröva effekten på tuberkulos hos människor.

De första försöken börjar i juni 1951 på det numera så omskrivna Sea View Hospital, ett kommunalt sjukhus i New York. Man använder rimifon och samarbetar med Hoffmann-La Roches kemister.

I november samma år börjar ett annat sjukhus, New York Hospital-Cornell Medical Center, i samarbete med Squibb de första försöken med nydrazid. De bägge läkemedelsfirmorna och sjukhusen är fortfarande ovetande om varandras experiment.

Men nyårsafton 1951 springer bomben. Proven med rimifon har varit igång på Sea View Hospital i nästan ett halvt år och Hoffmann-La Roche anser tiden mogen att pröva medlet på flera sjukhus. En av firmans forskare, Elmer Sevringhaus, gör därför ett besök på New York Hospital-Cornell Medical Center och berättar för en av läkarna där om det preparat som framställdes på hans laboratorium. Är New York Hospital intresserat av att pröva det?

Det står inte länge om innan de bägge männen är på det klara med att det av Hoffmann-La Roche erbjudna rimifon är samma

FREDAGEN DEN 21 FEBRUARI 1952

MIRAKEL

medicin botar tbc på

FJORTON DAGAR

STRAFFSKATT | RISK för NY
på 250.000 | portvaktskonflikt

När meddelandet om den nya tuberkulosmedicinen nådde Sverige fick man bokstavligen talat svart på vitt på att löpsedelsredaktörerna är landets största fantasibegåvningar. Här är ett mästarpöv i genren.

läkemedel, som under namnet nydrazid prövas på New York Hospital i samarbete med Squibb.

I början av 1952 ordnas därför ett sammanträffande mellan en del tuberkulosläkare i ledande ställning och representanter för de bägge läkemedelsfirmorna. Man kom överens om att de första vetenskapliga uppsatserna om de nya preparaten ska publiceras i fackpressen under april månad. Men nyheten läcker ut för tidigt. På morgonen den 21 februari berättar New Yorkpressens förstasidor i fetstil om "en ny mirakelmedicin mot tuberkulos". Lavinan är i rörelse.

Publiciteten kring det nya tuberkulosläkemedlet blir enorm. Inga ord tycks för stora, inga rubriker för braskande. En svensk kvällstidning begagnar två tredjedelar av sin löpsedel för följande:

"100 GÅNGER EFFEKTIVARE ÄN PAS. USA:S MIRAKEL-MEDICIN MOT TBC KLAR I SVERIGE. PROV PÅ FLERA SJUKHUS".

Och andra tidningar är inte sämre.

Men tillbaka till jorden. Det första kapitlet om "mirakelmedicinen" är inte slutskrivet ännu. Det är inte säkert att fortsättningen håller vad öppningsfanfarerna lovar. Mänskligheten har blivit besviken på "undermedel" mot tuberkulosen tidigare och kan bli det igen. Än så länge får vi ge oss till tåls — och hoppas att överläkare Torsten Bruce har rätt, när han i sin utmärkta artikel "Modern kemoterapi" i ett föregående Statusnummer skriver: "Såvitt man kan förstå, blir läkemedlet i fråga en särskilt värdefull tillgång för patienter, på vilka PAS- och streptomycinbehandling icke längre har önskad effekt". Det vore vackert så.

När den franske 1600-talsdiktaren Jacques Vallé Des Barreaux på en fastedag åt en omelett med fläsk och överraskades av ett åsknedslag, utbrast han: "Så mycket väsen för en pannkaka".

Det vore lyckligt om vi på tal om det nya tuberkulosläkemedlet aldrig skulle behöva säga detsamma.

De lungsjuka numera lättare att arbetsplacera

Arbetsvårdsorganisationen efter 10 år i fortsatt utveckling

Den svenska arbetsvårdsorganisationen i dess nuvarande form under arbetsmarknadsstyrelsens ledning kan vid instundande årsskifte se tillbaka på en 10-årig tillvaro. Visserligen gjordes det första försöket att till den offentliga arbetsförmedlingen knyta tjänstemän med särskild uppgift att bevaka den svårplacerade arbetskraftens möjligheter att erhålla arbete redan 1941, då en särskild tjänsteman vid arbetsförmedlingen i Malmö fick denna uppgift sig anförtrord vid sidan av annan förmedlingsverksamhet, men den förste "arbetsberedningsassistenten" — nuvarande beteckning arbetsvårdsassistent — med uppgift att utslutande ägna sig åt de arbetshindrade tillsattes vid arbetsnämnden i Stockholm av dåvarande arbetsmarknadskommissionen den 1 januari 1943. Den 1 mars 1944 inrättades det nuvarande arbetsberedningskontoret i Stockholm genom ett avtal mellan stadsmissionen och arbetsnämnden i Stockholm, varvid arbetsnämnden skulle svara för den egentliga utplaceringen av de arbetssökande i arbetsmarknaden och dessutom skulle få disponera samtliga vårdplatser vid stadsmissionens arbetsberedande organ — bl. a. träningsverkstad och hemarbetscentral. I juni 1944 beslöt kommissionen i princip att i samtliga län, Gotlands dock undantaget, inrätta befattningar för arbetsberedning åt partiellt arbetsföra. Sålunda tillkom under år 1945 arbetsvårdsassistenter i några län; de flesta tillsattes emellertid 1946, några 1947, och år 1948 inrättades även en assistentbefattning inom arbetsvården i Gotlands län.

Sedermera har antalet befattningshavare ökat, så att för närvarande 76 assistenter är verksamma inom arbetsvården. Man har också i vissa län frångått principen, att arbetsvårdsassistenter skall vara placerade endast vid huvudkontoren. Sålunda finns nu arbetsvårdsassistenter även i Sundsvall, Norrköping, Uddevalla, Vänersborg och Hälsingborg.

Det kunde vid denna milstolpe i arbetsvårdens historia sålunda vara av intresse att här i korshet ge en översikt över arbetsvårdens nuvarande omfattning och organisation, en organisation som ännu efter 10 år är i fortsatt utveckling och utbyggnad.

Som princip för den statliga arbetsvårdsverksamheten gäller som bekant, att de partiellt arbetsföra skall i största möjliga utsträckning inordnas i den ordinarie produktionen samt — där utbildningsbehov föreligger — där så är möjligt utbildas tillsammans med fullarbetskraften.

Arbetsvårdens uppgifter är sålunda att i första hand placera de arbetshindrade i arbete samt att — där så erfordras — bereda dem för inträde i arbetslivet genom arbetsprövning, arbetsutbildning, omskolning eller fortbildning. Härvid lägges stor vikt vid de medicinska synpunkterna, och förutom konsultation av specialläkare anlitas de särskilda läkare, som är knutna till länsarbetsnämnderna som konsulter. Arbetsprövning sker vid de arbetskliniker, som inrättats i Stockholm och Göteborg. Här prövas förutsättningar och arbetsförmåga hos de mest svårbedömda klienterna under kontinuerlig observation av medicinsk, psykoteknisk och teknisk sakkunskap i olika arbetsuppgifter i och för fastställande av en så fullständig "arbetsdiagnos" som möjligt.

För arbetsträning finns i landet ett 30-tal träningsverkstäder och arbetscentraler — de senare fungerar i första hand som skyddade verkstäder — med ca 800 individuella arbetsplatser. Dessa träningsverkstäder och arbetscentraler har inrättats av landsting och kommuner samt enskilda organisationer och kan erhålla statsbidrag.

Yrkesutbildningen av de partiellt arbetsföra försiggår vid särskilda för dem anordnade yrkesutbildningskurser — det finns sådana för bl. a. finmekaniker, bilmekaniker, bilelektriker, radio-

reparatörer —, vid vanförestalter, hos enskilda mästare och vid en mängd skolor och utbildningsanstalter, som står under statlig ledning eller tillsyn. Under utbildningstiden utgår från arbetsmarknadsstyrelsen särskilda utbildningsbidrag m. m. för klientens försörjning liksom även bidrag till den hemmavarande familjens försörjning.

Beträffande omfattningen av arbetsförmedlingsverksamheten för de partiellt arbetsföra kan nämnas att under åren 1945—1951 har arbetsvårdsassistenter gjort sammanlagt 56.053 arbetsplaceringar.

Antalet sökande vid arbetsvårdsexpeditionerna utgjorde under år 1951 17.413 mot 15.954 år 1950. Antalet anvisade platser utgjorde 10.293, varav 368 i hel- eller halvskyddad sysselsättning mot 9.479 under år 1950.

Antalet s. k. andra hjälpåtgärder — arbetsprövning och arbetsutbildning, hjälp till startande av egen rörelse, beredande av yrkesutbildning, anskaffning av maskiner, verktygsutrustning etc. — visar även en ökning i jämförelse med föregående år. Antalet dylika hjälpåtgärder under år 1951 uppgick sålunda till 2.253 mot 1.942 1950. Yrkesutbildning har beretts 1.267 personer, varav 226 kvinnor. Sålunda har bl. a. 438 lungsjuka, 327 vanföra, 75 psykiskt sjuka och 42 syndefekta under året undergått yrkesutbildning. 655 personer har varit föremål för arbetsprövning och arbetsträning. Hjälp till startande av egen rörelse har förmedlats till 247 personer och utrustning i samband med arbetsanställning till 84 personer.

Antalet tillsatta platser har med avseende på de lungsjuka ökat med 11 %. Länsarbetsnämnden i Västerbottens län framhåller i sin årsrapport till arbetsmarknadsstyrelsen, att de lungsjuka numera tillhör den grupp, som förorsakar de minsta svårigheterna vid arbetsplaceringen, om man bortser från dem som inte kan utföra annat än hemarbete och kort deltidsarbete. Länsarbetsnämnden i Blekinge län tillskriver det bättre placeringresultatet inom grupperna vanföra och lungsjuka ökad förståelse från företagets sida för dessa arbetssökande, sedan de i allt större utsträckning visat sig kunna göra en fullgod arbetsprestation. Endast nämnderna i Östergötlands och Gävleborgs län har rapporterat speciella placeringssvårigheter för lungsjuka. Den sistnämnda har därvid pekat på smittoskräcken som en hindrande faktor. Länsarbetsnämnden i Gotlands län påpekar de svårigheter, som uppstår för de tbc-sjuka att erhålla kommunala befattningar, då vid utannonsering av sådan ledig tjänst som regel anges, att friskintyg fordras. Möjligheterna för en ändring i dessa bestämmelser borde undersökas, framhåller nämnden.

Det har för övrigt från flera nämnder framhållits, att svårigheterna att inom statlig och kommunal förvaltning bereda partiellt arbetsföra anställning alltjämt kvarstår. De rekommendationer, som från centralt håll givits till förmån för de partiellt arbetsföra, beaktas ej heller alltid av vederbörande personalchef i önskad utsträckning. Detta gäller enligt nämnden i Jönköpings län företrädesvis i fråga om mera okvalificerade tjänster, såsom vaktmästare, telefonister o. dyl. För partiellt arbetsföra med höga teoretiska och praktiska meriter torde det ställa sig enklare att erhålla anställning inom stat och kommun. Länsarbetsnämnden i Malmöhus län framhåller, att så snart det gäller att få en partiellt arbetsför anställd i kommunal tjänst möter nästan oöverstigliga hinder. Det är svårt att få staten att anställa partiellt arbetsföra och ännu svårare att få kommunerna att göra det, och vad värre är: den som blivit sjuk eller skadad i kommunens tjänst blir ofta hänvisad till det privata näringslivet för omplacering.

Med de partiellt arbetsföras organisationer uppehåller flertalet länsarbetsnämnder en god kontakt. Arbetsberedningskontoret i Stockholm har meddelat, att den år 1950 på arbetsnämndens

ESTER SJÖBLOM:

BOXNING — som jag ser den

Simning, löpning, fotboll och många andra idrottsgrenar innehåller en ganska stor portion skönhet och sund styrka — men hur är det med boxningen?

Ester Sjöblom radar här upp argument och synpunkter om kroppskultur, vilka säkerligen stimulerar till debatt och eftertanke.

Kroppskulturen står högt i vårt moderna samhälle. Fabrikerna släpper ideligen ut nya medel till vår upp-piffning, dietlistor utarbetas och framstående personer berättar för en andäktigt lyssnande värld hur de bär sig åt med att se ut som nittonåringar vid sjuttio års ålder.

Fysisk skönhet är det högsta av allt. Ingen människa, hon må vara hur väl utrustad som helst, i huvudet kan bli så uppmärksammasom den vilken har ett tilltalande yttre. Vid konfrontationen med fysisk skönhet tappar till och med ganska sansade människor koncepten och begår otroliga dumheter.

Denna trimning, för att nå, vad som populärt brukar kallas "en sund själ i en sund kropp", börjar numera omedelbart vid en människas födelse. Varje nybliven mor får stucket i händerna, när hon lämnar B.B., skrifter och broschyrer som talar om för henne vad hon eventuellt inte visste förut. Alla barn kan på det sättet bli A-barn. I olika kapitel behandlas barnens uppfostran med lämplig mat, deras kläddräkt, behov av sömn och frisk luft o. s. v.

Barnadödligheten har också sjunkit häpnadsväckande på femtio år och är alltjämt i sjunkande. Upplysningen har på det hållet burit en utmärkt frukt. Varje mor arbetar målmedvetet på att hennes avkomma skall bli fulländade till kropp och själ.

initiativ bildade samarbetsdelegationen med syfte att uppehålla kontakten med de partiellt arbetslösa egna organisationer och arbetsnämndens arbetsvårdsexpedition har med undantag av sommarmånaderna regelbundet sammanträtt en gång i månaden. Det utbyte av erfarenheter, som därvid ägt rum, har visat sig mycket värdefullt.

Som framgår av det föregående, understiger fortfarande antalet tillsatta platser betydligt antalet arbetssökande. Arbetsvårdsbehovet för de partiellt arbetslösa kan sålunda ännu inte tillgodoses i tillräcklig omfattning med de resurser, arbetsvården för närvarande förfogar över, och särskilt gäller detta de svårast arbetshindrade. Arbetsvårdsorganisationen är emellertid under utbyggnad, och framför allt syftar man till att intensifiera och utbygga arbetsprövnings-, arbetstränings- och yrkesutbildningsverksamheten samt möjligheterna till sysselsättning i skyddad verksamhet och hemarbete.

J. S—n.

Att två människor hamrar på varandra...

Sedan kommer skolan med lek och gymnastik, förbättrar ytterligare resultatet. Varje barn vet att det är dess skyldighet att ta sig så bra ut som möjligt, både för sin egen och andras trevnad.

Men för att människan skall kunna utvecklas i lugn och ro fordras trygghet. Det anses vara så viktigt att, om föräldrarna inte kan ge barnen den, samhället ingriper för att hjälpa. Vi har barndaghem, mödravården och barnbidragen. Allt går ut på att barnen skall ha skydd och hjälp till en lugn och glad barndom. Ty alla vet numera att en så hygglig barndom som möjligt är något av det viktigaste för människan.

Men hur går det sedan när barnet vuxit upp? När de skall klara sig själva, då inte mamma eller samhället, kan vara dadda längre? Ja, några blir filmstjärnor eller mannekänger, de förutsätter att vårda sin yttre — och får man hoppas — även inre människa. Andra blir vanliga vardagsmänniskor, överhoppade av arbete så länge de vill och kan göra nytta, de tänker väl inte så mycket varken på hur de ser ut på ytan eller i djupet.

Några av dessa barn blir som vuxna boxare. Och nu kan man verkligen tala om en härlig inkonse-

Nyblivna mödrar få tidigt lära sig hur man vårdar barn

kvens. Efter att hela uppväxttiden ha tutats fulla med hur viktigt det är att vårda sin kropp och ha aktning för andra människors kroppar, skall nu dessa pojkar börja att slå varandra sönder och samman. Jag vet nog att det kallas för sport men tvivlar i högsta grad på sanningen av detta. Grenar som fotboll, simning och löpning är säkerligen utvecklande för fysiken och det är också någonting vackert att se på men ingenting av detta finns hos boxningen. Att två människor hamrar på varandra med knytnävarna så att blodet skvätter och det ena blåmärket efter det andra uppstår är inte särskilt tilltalande ur skönhetsynpunkt. Att det inte härdar kroppen heller vittnar väl sådana uttryck som "gammalt ringvrak" om.

Någon gammal cyniker har sagt en gång att "den som vädjar till det sämsta hos människan gör det inte förgäves". Det låter inte särdeles uppmuntrande men rymmer säkerligen en hel del sanning. I det fallet är boxningen tvillingbror till tjurfäktingen. Det är någonting som appellerar till destruktionsdriften hos människan, att människan sedan urminnes tider varit mera förtjust i att riva ner än att bygga upp, vet vi ju alla.

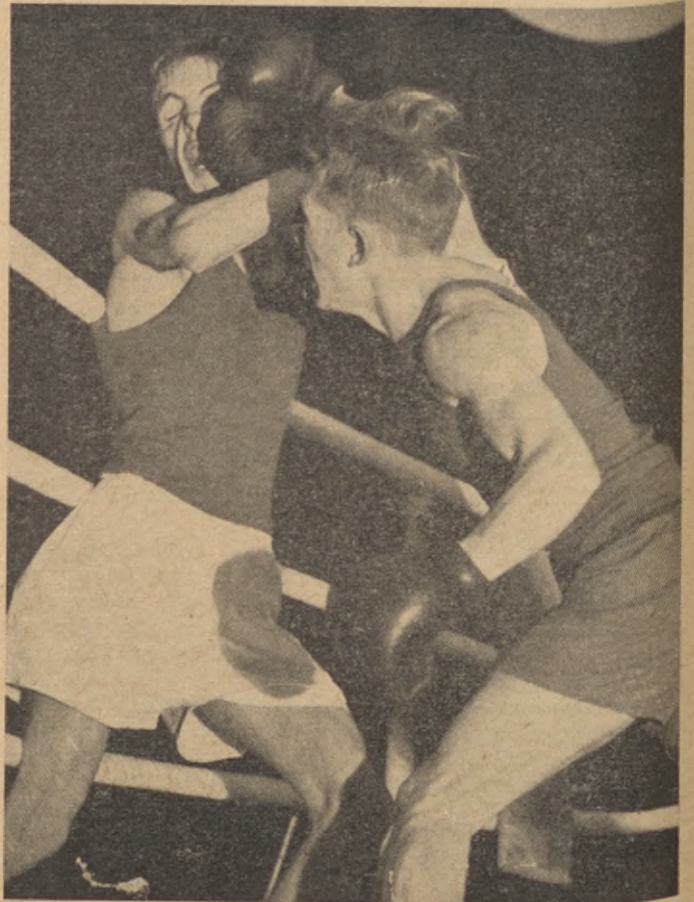
Många lider hela sitt liv under oerhört starka min-

dervärdeskomplex. I stället för att gå till grunden med detta och försöka utröna vad som är felet med dem själva, kastar de sig vanligen med förtjusning över andra, upptäcker att andra är malliga och "skall ha spö". Alla sådana individer drömmer om och förhärligar våldet som det enda sanna och rätta.

Nu får vi emellertid inte slå till en människa bara för vi inte tycker om hennes sätt eller utseende. Lagen har, åtminstone skenbart, sört för att de oskyldiga inte skall lida. Det är nu man får fly till drömmarna och säga:

— Jag kunde ha slagit till honom så att det bara blivit en våt fläck kvar, men jag ville inte bråka.

Jo, då, bråka är just vad man vill. Och för den som inte kan få "friska på" själv, ger boxningen härlig ersättning. Boxningen uppväcker just den på botten av varje mänsklig varelse lurande lusten för sadism och våldsdåd. Åskådaren av en boxningsmatch är rovför exakt samma känslor som den biografpublik vilken vrålar av förtjusning när den store filmhjälten Alan Ladd smockar till en kvinna och sopar golvet med henne. Att detta verkligt manliga beteende, film efter film utlöser en sådan hänförelse, säger en hel del om hur det står till inombords hos publiken.

...men som vuxna skall dessa pojkar slå varandra sönder och samman.

Det kan synas underligt att en uppfostran som sikade till att skapa idealmänniskor ibland kan få ett så märkligt resultat. Men i grund och botten är det nog inte så konstigt. Ännu lever kvar en massa föreställningar om att en man "skall vara karl för sin hatt", inte skatta åt någon kvinnfolkssentimentalitet, utan kunna säga ifrån, och på det hela taget vara fri från den mänskligaste av alla egenskaper, nämligen humorn.

Nu är ju, dessbättre, inte alla män några missfoster av varken andlig eller lekamlig styrka. Många är svaga och bristfälliga både på det ena och andra sättet. Dessa män plågas sannolikt fruktansvärt av sin "omanlighet". Som idealbilder lider de betänkligt av vitaminbrist. För att kunna ställa upp sig själva som urmän måste de kompensera sin svaghet och detta sker alltid med våld. Den ökände slagskämpan är alltid en feg varelse, likaså hustrumisshandlaren. De har drivit till sin yttersta konsekvens konventionens föreställningar, om en tusan till karl som det inte går att hutla med.

Och mammas lille gosse, han som en gång i samförstånd av föräldrar och samhälle uppfostrades enligt alla konstens regler, endast det bästa i alla avseenden var gott nog åt honom, han "går i ringen" inte väl

Det finns andra idrotter än boxning som ger sund styrka, hårdhet och spänst.

Många grenar av idrott utvecklar människan och är också vackra att se på.

med gullband utan med ett par rejäla boxhandskar. Det barnafromma i blicken försvinner vanligen i samma stund som ansiktet börjar moddeleras om. Blomkålsöron och fläskläppar är inte prydliga, men när allt kommer omkring kanske de i alla fall blir den minsta skadan. Det vore oerhört intressant att veta om man kan slå så mycket på kroppen utan att själen förändras.

Egentligen borde en man känna sig förnedrad av att vara boxare. Han fyller ju precis på pricken samma uppgift som en pinuppa. Båda är till för att andra skall få avreagera sina sämsta egenskaper. De representerar, så att säga, våldtagningens idé. Vid en boxningsmatch lägger publiken, i fantasin, in sina egna nävers kraft i idolens slag. Lusten att förstöra, misshandla och fördärva som är genomsnittsmannens vedertagna primäregenskaper, firar här sina mest lysande segrar.

Att kalla detta för idrott förefaller en lekman på något sätt löjligt. Här om någonsin kan man tala om falsk ursprungsbeteckning. Det är sant att idrotten, för att fångsla, både den deltagande och publiken, måste innehålla ett moment av spänning. Men därmed är också all likhet slut. Simning, löpning, fotboll och många andra

(Forts. å sid. 23.)

Jag Elsa Maria Lyng...

— Jag Elsa Maria Lyng... Elsa Maria Lyng, hemvårdarinna, trettiotvå år den ... Sådana dumheter. Att ord kunde komma så där utan att man riktigt visste om dem. Fattades bara att det också blivit: lovar och... I kväll var hon allt bra trött.

Det rörde sig i den snåriga skuggan från några träd i gatuplanteringen. En pojke och en flicka förstås. De hörde henne inte. Varken hörde eller såg. Men så stod de också och kysstes. Ingenting generade visst ungdomen nu för tiden. Där de stod i grenskuggan verkade det som om de fångats in i ett grovmaskigt nät. Hennes erfarenhet och livsinställning var i mångt och mycket sådana att hon bort känna indignation. Inte precis för att de båda stod där och kysstes, utan för det ogenerade och blottställande sättet, men det blev mest en sugning av saknad och vemod. Allt sådant där tycktes henne redan så fjärran.

Hon vek in på en tvärgata. Stadsdelen där hon nu gick låg högt och hon hade fri utblick genom gatan. Som genom en jättekikare kunde hon se den centrala delen av den medelstora landsortsstaden. I det svaga diset fick massan av upplysta fönster något dämpat, varmt och tryggt över sig.

— Så många människor, så många hem, tänkte hon i trött lojhet. Vad hände just nu bakom alla de där vänligt lysande fönstren? Hemmen i hennes distrikt låg mest i stadens utkant och i ett par villasamhällen. Det var huvudsakligen arbetar-

hem. Där möttes hon nästan ständigt av bekymmer, sjukdom, sorg. Massor av barn som måste lita till hennes omtanke och tillsyn. Numera hade även det svåraste blivit en vardaglighet för henne, känslomässigt neutraliserat genom det rutinmässiga vardagsslitet. Bakom de fönster hon nu såg låg de stora väningarna, de förnämde hem. I dessa hem kom hon sällan eller aldrig in. Men väl också där människor med starkare personligt betonat livsinnehåll. Hennes liv var att se och bedöma det svåra och med en arbetsrobots outtröttlighet ha hand om allt det som följde med det svåra. I allmänhet kände hon sig nöjd och till och med stolt över sin arbetsuppgift. Men det var ju inte så konstigt att tröttheten ibland sänkte humöret. Då kunde det också hända att hon kände sig mycket ensam. Så var det i kväll.

Gatan mynnade ut vid stadens torg. I det hörn hon skulle passera stod några äldre män. Hon såg genast att de var påverkade av sprit. Hon borde ha gjort en lov men gitte inte. Förresten var hon tränad i mångt och mycket. Naturligtvis fick hon en fräckhet slängd över sig. Men genast hörde hon en annan röst: — Håll käften drummel! Det där är ett fruntimmer en inte är dum mot förstår du. Det blev ordväxling men hon kunde inte längre uppfatta vad som sades. En liten våg av värme vällde upp genom tröttheten. Någon som tydligen visste

vem hon var och höll på henne. — Ett — fruntimmer en inte är dum emot. — Det kunde finnas tillfällen då det inte var så dumt att stå väl med en hemvårdarinna.

Vant tog hon sig genom mörkret i portvalvet till fyrkantsgården av gamla låga stugor. Här hade hon sin tjänstebostad, en liten stuga hon ensam disponerade. Den låg utefter långsidan längst upp. En liten täppa skilde henne från det gamla paret Janssons stuga. Hon stannade på förstugbron, blev medveten om den fullständiga tystnaden. Det var som om all tystnad, den hårt beträngda och hemlösa tystnaden, skulle ha sökt tillflykt inom den fyrkantsbyggda gården. Så vilsamt det kändes med denna tystnad. En tystnad med århundradens, årtusendens förgångna. Om hon så velat det eller inte hade hon fått mycket med, ibland också ut, av tystnaden. En gång skulle hon själv bli tystnad.

Bostaden bestod av ett större och mindre rum och kök. Den var hyggligt reparerad och hon trivdes i den. Här slapp hon undan människor de stunder hon var ledig, inga störande granar. Det var gammaldags trevnad och lugn över dessa rum med sina låga tak. Både stugan och lägenheten påminde om föräldrahemmet i en stad högt upp i norr. Hon tände ljuset överallt, såg sig omkring och skakade missmodigt på huvudet. I sitt arbete hade hon alltid att svara för renhet och snygghet, vilket hon också gjorde, här hemma hos henne såg det bedrövligt ut. Åtminstone i kväll. Disk från föregående dag, överfull slaskhink, papperslådan segelfärdig. I stora rummet föremål som inte stod på sina rätta platser, oinlagd tvätt i en fätölj, över symaskinen slängda kläder som skulle lagas, i sovrummet avlagda underkläder slängda över en stolskarm, halvgjord bäddning, osopade golv. — Trist och genant. Men hon fick ju också så sällan tid över för sitt eget. — Eller var det en undanflykt, självbedrägeri? Var hon kanhända en slarva så snart hon inte rörde sig under den vanliga arbetsdisciplinen? — Förslöad? Vårslös med de små värden som var helt hennes egna?

Olusten steg, övergick till ångestkänslor. De lönnliga facken hade åter öppnats. Vad var det egentligen i dem som ville åt hennes i grunden ganska ljusa livstro och andliga balans? Var det något som felade, något som kom en obestämd längtan att värka i henne? Levde hon på det sätt som verkligen tillfredsställde henne? — Hur kom det sig att hon var så ensam? Hon hade många bekanta men ingen riktigt förtrogen. Fick hon inte ut tillräckligt som människa? Var hon bara en arbetsträl i andras hem? Men hon var ju fullt nöjd med sitt hårda arbete. — Var det kanske så att hon dödade sig med arbete därför att hon som kvinna inte fick ut något väsentligt av livet? — Nog för att hon var dödstrött och just i kväll kände sig utled på allting, men det kunde inte vara hela förklaringen till sådana här plågsamma stunder.

Utan att vara medveten om det tog hon av sig klänningen för att dra på sig en arbetsrock. Mekaniskt gick hon fram till spegeln och började fingra i håret. Medan hon såg i spegeln stannade händerna, sjönk mot bröstet. Några ord från en morgonandakt hon lyssnat till ringde upp inom henne: Vi stavar och stavar på vår egen livsgåta. — Var det det hon gjorde under de svåra stunderna? Hon funderade nog över sitt liv vid andra tillfällen också, men några klara och förklarande resultat blev det just inte. Hon fortsatte att stirra på ansiktet i spegeln. Detta var alltså hon, hennes ansikte. — Trettiofyra — snart fyrtio — femtio och ... Hon stelnade till i skräck. Hon tyckte att ansiktet ändrades, åldrades vart efter hon räknade. — Höll hon på att bli galen?! Med en knyck vred hon sig från spegeln, rätade på kroppen under stark viljeanspänning. Nu fick det sannerligen vara nog. Hon var ju på väg att bli hysterisk.

Nu var det bäst att strunta i allt, hur det än såg ut omkring henne. Nu skulle hon bums i säng. Ytterst knapphändigt gjorde hon toalett. Klädde hastigt av sig, kröp ner i sängen. Om några minuter sov hon. Djupt och drömlöst.

Hon sov ett bra stycke utöver sin vanliga uppstigningstid. När hon vaknat ordentligt sträckte hon på sig. Så underbart

hon sov. Och nu ledig lördag, söndag och halva måndagen. Hennes välbefinnande ökade medan hon låg och drog sig. — I går kväll? Olusten snuddade vid hennes nu ljusa sinne. Hon hade allt varit bra trött — en sådan massa obehagliga tankar. Men nu inte mer med det. Nu fick ingenting störa hennes ledighet och goda sinnesstämning.

Efter en stund steg hon upp och kokade kaffe. Att hon slarvat syndigt med städningen kunde hon inte komma ifrån. Men nu skulle det bli en annan ordning. Större delen av lördagen skulle hon använda till en ordentlig uppsnyggning och tvätt. Hon skulle nog göra klart för den där hemvårdarinnan som var så kritisk i går kväll att Elsa Maria Lyng inte heller privat var en slarva.

På söndagsförmiddagen skulle hon gå i högmässan och sedan fråga Marta Widén om hon ville följa med på en utflykt till Sicklahemmet och hälsa på kurskamraten Margit Jansson. Hon satte igång arbetet med den mjuka sugande energi som var betecknande för henne.

Hon slog upp fönsterna mot den ljusklara milda höstdagen. Blommorna lyste och doftade i Janssons lilla täppa. Daggen glittrade i lantlig vällustig prakt. Luften var oändligt frisk och ren och fylld av blömdoft. Hon mottog det rena och sköna med både själ och kropp och råkade i en smått extatisk glädje. Hon knäppte händerna, slöt ögonen och blev stilla en stund. Detta var ögonblick som måste tillvaratagas. När hon åter såg ut i täppan kom hon att tänka på gubben Janssons stolthet, äppelträdet i täppans mitt. Där glänste frukterna rödgula bland det mörkgröna daggiga bladverket. Frukter som bar på nytt liv inom sin mognad. — Mogen frukt — mogen frukt!

Gumman Jansson pysslade med blomsterrabatterna, gubben

(Forts. å sid. 19.)

Detta var alltså hon — hon stelnade till i skräck ...

Spöke gör entré och sorti

Det var i Norrland i ett torp ett stycke på sidan av landsvägen.

Min vän konstnären och jag hade i vanlig ordning löst samtliga nya och gamla världsproblem, de löstes regelbundet varje kväll för att dagen efter i likhet med galten Särimen i den nordiska gudasagan uppstå på nytt och vara lika begärliga.

Vi åt våra mödosamt uppfiskade abborrar, drack en slurk kaffe och gick till sängs.

Målaren somnade fort och snarkade ljudligt, det lät som en skördetrösk, mellan snarkningarna mumlade han något ohörbart.

Han hade under den tid då konstnären inom honom sov sin törnrosasömn arbetat på en kristidskommission, vilket satt utplånliga spår i hans medvetande, och när han somnat blev han troligen av skälmen Jon Blund återförd till sin tjänstelokal. Han brukade sätta sig halvt upp i sängen och ropa ut i rummet klassiska uttryck som "Var god och vänta i väntrummet!", "Fyll i blanketterna noga!" eller ett kort triumferande "Avslaget!". Han hade i den intimare bekantskapskretsen rykte om sig att vara en framstående sömmtalare.

Något rörde sig ute i förstugan, jag hörde tunga steg som av stövlar, köksdörren öppnades på gnisslande gångjärn.

Jag lyssnade spánt, trodde att det var någon skogsarbetare som gått vilse, väntade på att han skulle komma in i rummet.

Det klampade tungt på köksgolvet, ljud hördes från en pipande andedräkt. Han har snuva eller astma stackarn, tänkte jag.

"Var god och vänta i väntrummet", ropade målaren i bestämd ton.

Det blev alldeles tyst en lång stund. Jag tänkte just gå upp för att titta efter den

(Modern spökhistoria)

okände besökaren, när jag såg att rök och eld utvecklade sig ur kaminen i hörnet.

Jag blev förvånad, vi hade inte eldat i kaminen på länge, men jag tänkte att någon av oss kanske kastat en brinnande cigarrettfimp i den och tänt eld på allt skräpet som samlats under sommaren.

När jag lade benet över sängkanten för att stiga upp, hände det ännu underligare saker. Från kaminen kom en rökpelare vandrande över golvet mot min säng. Inne i rökpelaren såg jag klart och tydligt en dödskallemann med benrangelsfingrar, klädd som en söndagsfiskare.

Med trombonstämma ropade han i tystnaden: "Jag är Nilsson".

Mina läppar kändes torra, min tunga var förlamad och efter ryggradens gradskiva steg sakt och otäck känsla av skräck.

"Var god och vänta i väntrummet", hördes målarens bestämda uppmaning.

"Jag är Nilsson", stämman lät som från en ensam präst i en katedral, "fridlös vandrar jag till domedagen".

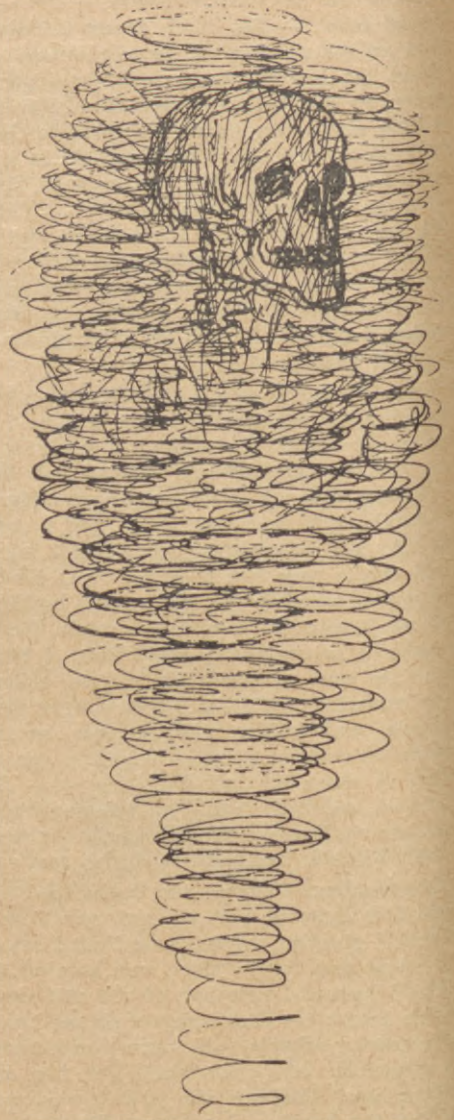
"Var god och sitt ner en stund, ärendet är snart klart", sa målaren förbindligt från sin säng.

"Jag är Nilsson", sa den gravlika stämman, inne i de tomma ögonhålorna brann blåroda eldslågor, "fridlös är jag, fridlös skall det vara i mitt hus".

"God dag, herr Nilsson", sa jag med darrande stämman, det var mitt första sammanträffande med ett spöke och jag visste inte riktigt hur jag skulle uppföra mig.

"Var god och fyll i ansökningsblanketterna, tre exemplar", sa målaren.

Spöket Nilsson skrattade till, ett hoande

I rökpelaren såg jag klart och tydligt en dödskallemann.

Målaren sov och snarkade.

skratt som från en nattuggla, de vita tänderna klapprade ödsligt mot varandra.

"Dödlige, sök under trappan", sa stämman, den här gången lät den som en stormvind på avstånd.

"Det blev avslaget!", sa målaren triumferande, medan spöket Nilsson upplöstes i dimma och försvann.

Jag sökte under trappan och hittade två öppnade halvlitrar konjak.

Jag fick sedan reda på nere i byn att Nilsson var ett gammalt original som druckit mycket i sitt liv. En dag hade han tagit ut tre liter från systemet i länsstaden, druckit ur två och gömt den tredje på ett ställe som han sedan inte kunde påminna sig.

Han hängde sig av förtvivlan uppe på vinden och hade sedan dess spökat.

Vi bodde sedan kvar länge i torpet, men Nilsson kom aldrig tillbaka.

Jag vill vandra med vinden.

Jag vill vandra med vinden
vart den än må bära mig,
jag vill samla alla röster
i en påse
och strö dem som brokiga fjärilar
över jorden,
jag vill vandra med vinden
och endast stanna en kort tid
på varje plats
och sedan lämna den,
sjungande.

INGA MAJ HAMMER

Tecknare: Gösta Kriland

LIV I DÖTT TRÄ

Vid stranden i Mölle har Carl Wallentin byggt sig en villa och inrättat en ateljé, där tavlor och fantasidjur trängs om utrymmet.

I sagor och gamla sägner från skogsbygderna förekommer det ofta att knotiga träd och slingrande grenar tar form av levande väsen och blir levande och skrämmande. Armar griper efter den ensamme vandraren, vanställda figurer grinar lömskt och illa, och missformade varelser står på lur.

Kanske är det detta som lekt Carl Wallentin, Mölle, i hågen då han i tioårsåldern aktade boskap och strövade omkring på Hallandsåsen, där han hade sitt barndomshem. I kärren där på åsen hittade han gamla knotiga ekstubbar och han började göra gubbar, troll och djur av det snedvuxna träet. Men så kom han ut i livet och hamnade slutligen i Mölle, där det visserligen fanns gott om vresig skog, men där vardagens slit för brödfödan tog all kraft i anspråk och täckte över all lek med knotigt trävirke.

Först för några år sedan då Carl Wallentin uppnått pensionsåldern kunde han återuppta sin lek från barndomen. Om vi nu ska kalla det lek eller konst eller hobby. Vid sidan av sitt måleri sysslar han med det. Han älskar naturen intensivt och varje dag strövar han omkring på Kullaberg. Men han går inte som turister i allmänhet. Han undviker de banade stigarna och söker sig fram där skogen är som tätast, där brist på sol och luft tvingar ned träden till att bli förkrympta och deformerade. Eller så går han där vinden ligger på och pinar träden så att dess grenar blir förvridna, hopkurrade och misshandlade.

Hans öga söker det krokiga och då han funnit något extra krokigt lägger han det på minnet och låter det stå på tillväxt. Möjligen gör han ett snitt här, kanske ett där för att länka in växandet i önskad riktning. Det som växt sig färdigt eller det som legat fornt i kanske hundratals år tar han hem, putsar lite, skär lite och får

Konstnären tillsammans med sina "djur" — självvuxna och med lite tillputsning.

Denna fågel har kanske många hundra år på sin vresiga nacke.
Men den är nog okänd av våra fågelkännare.

så under sina konstnärliga händer fram de mest groteska figurer.

Frågan är om inte Carl Wallentin i Mölle är ensam i vårt land om denna konstart eller denna hobby. Och det må väl smaka att vara ensam herre på täppan.

På Fäladen, heden söder om Mölle, har Carl Wallentin så nära stranden han kan komma byggt sig sin villa, utsatt för havets alla vindar och årstidernas sol. I verandan som vätter ut mot havet har han samlat en del av sin produktion. Gå in där med försiktighet! Nära nog varenda sak här inne har personlig prägel. Nästan allt har Wallentin gjort med sina egna händer. Ni bjudes att sitta i en korgstol, som han flätat av vinrankor, som växt på villans södervägg. Ni kan få smaka frukt ur träskålar som gjorts av samma material och ni kan få kasta stälken i en papperskorg, som flätats av tillingar, som vuxit någonstans vid någon väg i Kullen. Lampan i taket, golvljusstakarna, karottunderläggen, fåtöljerna, borden — allt är hemgjort.

Mattorna på golvet har dottern Maja själv ritat och vävt. Väggar är alldeles fullbehängda med tavlor, oljemålningar och akvareller, nära nog alla med motiv från Mölle-Kullen, tydliga uttryck för hur intensivt vår

Status JULNUMMER

förberedes som bäst just när detta nummer går i press och med den ställning jultidningen traditionellt intager bland landets julkuplikationer kan det vara skäl att redan nu tala om att Status i år mer än någonsin blir

hela familjens jultidning

med en särskild barnavdelning med en förtjusande saga och ett spännande julreportage i färg av Inger och Lasse Sandberg. I övrigt fyllas sidorna med förstklassiga bidrag av bl. a. Nils Ferlin, Lars Madsén, Gösta Knutson, Birger Vikström, Stig Sjödin m. fl.

För den konstnärliga utstyrelsen

svarar inte mindre än åtta kända konstnärer med Uno Stallarholm och Gösta Kriland i spetsen. Till nyheterna för året hör att textmaterialet lättats upp med åtta färgsidor förutom det verkligt läckra omslaget i fyra färger av konstnären Nils Hahne. En intressant och tankestimulerande julpristävlan finns naturligtvis också med.

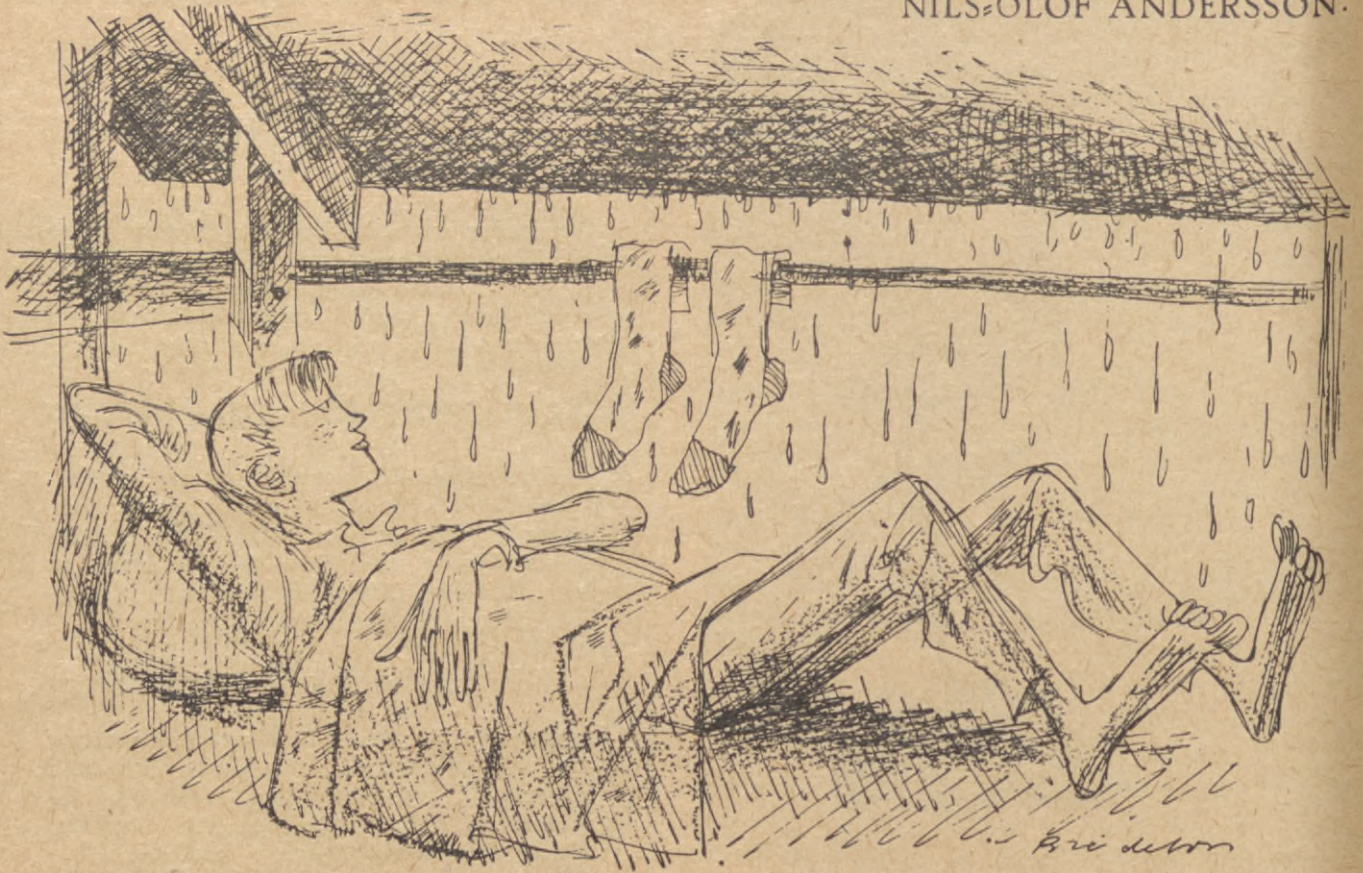
Med dessa — mycket kortfattade avslöjanden ur innehållsförteckningen — vilja vi ytterligare understryka förhandsreklamens maning:

Köp Status julnummer innan det är slutsålt — priset håller sig trots att kvaliteten ytterligare höjts vid kr. 2:50.

man älskar sin bygd. Maja har också gjort några keramikfigurer på spiselhyllan.

Mitt i ateljén står ett stort bord. Detta är uppmarschplatsen för en brokig skara. Här grinar fula gubbar, här flaxar fåglar som våra fågelkännare inte klassificerat, här gapar krokodiler, här ringlar hemska ormar, här paraderar djur och varelser som komna från urtiden, från sagorna, från de vanställdas rike. Det vresiga, snedvuxna har här fått ett sällsamt liv. Då skymningen tassar in här borde man bli mörkrädd.

Ek och lind lämpar sig bäst för denna konstart, uppger Carl Wallentin. Man behöver inte någon större verktygsuppsättning, det räcker med kniv, skrapa, syl. Naturen har gjort det mesta, man behöver bara putsa till lite grann, så vaknar träet till liv.

Bostadslösa krumelurer

Om det är en snickare som glömt såga av spanten eller om det ursprungligen var meningen att den överskjutande delen av skjulets tak skulle användas som någon sorts förvaringsplats för brandstegar, är det ingen som vet. I varje fall vet ingen av oss det. Det är i varje fall den billigaste kvart jag haft.

En mild och mjuk vind smeker omkring skjulet och när den når mig har den fått en syrlig tillsats av fotsvett. Det är "Örat" som har tagit av sig skorna och hängt strumporna till tork på en ribba. Vi är tre stycken som delar den här kvarten. "Örat", "Däntefritt" och jag. "Örat" har antagligen fått sitt namn för sina utstående örons skull. Går vi tillsammans i motvind så blir han alltid efter, men går vi i medvind får "Däntefritt" och jag småspringa för att hänga med. "Örat" har inte varit hemma på sex år nu. Ända sedan han kom en natt och fann sin fru i armarna på en av sina bästa vänner. Då tog "Örat" rakborsten och rakhyveln och gick. Sen dess har han inte sett sin fru. Rakborsten och rakhyveln har han kvar. Fast han har ju bytt blad ibland förstås. Förut jobbade "Örat" vid spårvägen, men där har han heller inte varit på sex år. Inte sen den där natten. Däremot har han gjort täta besök på de förträffliga anstal-

ter som går under namnet nervkliniker.

"Däntefritt" har inga sådana meriter. Då och då jobbar han vid en cykelexpress för att få ihop till det nödvändigaste. Han tillhör inte de flitigare i samhället och när jag en natt kom att tala om Diogenes, han som bodde i en tunna och som enda ägodelar hade en mantel, en käpp och en brödpåse, tyckte "Däntefritt" att det var på tiden att han bytte ut sitt gamla smeknamn och prestenterade sig som Diogenes.

Han gick omkring i skjulet och bugade sig än åt höger, än åt vänster. Tog några steg, sträckte fram handen i luften, skakade den som om han hälsat på någon och sa:

— Mitt namn är Diogenes. Herr Diogenes.

— Inte herr Diogenes, sa jag. Bara Diogenes.

— Hade dom inga förnamn på den tiden?

— Nej, det tror jag inte. I varje fall vet jag inte vad Diogenes hette till förnamn. Dom fick visst namn från dom platserna dom fötts på. Diogenes från Sino'pe, tror jag hans fullständiga namn var.

— Diogenes från Backaryd, sa "Däntefritt" och bugade mot brädstapeln.

— Är du född där?

— Dä äint' fritt, sa "Däntefritt". Atminstone står det så i prästbetyget. Vet du nåt mer om Diogenes?

— Inte mycket, sa jag.

— Du vet nåt i alla fall.

— Han var cyniker.

— Varför dä då?

— Det vet jag inte. Han hade väl blivit besviken på någon...

— På vem då?

— På sin hustru kanske.

— Va han gift?

— Jag vet inte, men jag antar det. Gå ett steg åt sidan så att solen kan skina på mig, sa jag.

— Det är ju natt nu, sa "Däntefritt".

— Det var Diogenes som sa så.

— Vem sa han så till? Till sin fru?

— Nej, till nån kejsare.

— Det var en vass kille, sa "Däntefritt". Det skulle jag aldrig våga säga till våran kung.

— Inte jag heller.

— Va snackar ni om, frågade "Örat", som vaknat till ur sin halvslummer.

— Om Diogenes, sa "Däntefritt".

— Känner honom inte, sa "Örat". Jobbar han på expressen?

— Nä, sa "Däntefritt". Han är död. Han var cyniker för att han hade blivit besviken på sin hustru. Å så sa han till

kungen att han skulle gå åt sidan så att solen kunde skina på honom. Det var en vass kille.

— Ja, det var vasst, sa "Örat". Skarp kille. Synd att han är död. Han kunde fått kvarta här.

— Han hade kvart, sa "Däntefritt". Han bodde i en tunna.

— Skjul är bättre, sa "Örat".

— Då int' fritt, sa "Däntefritt."

— Hur vet du att han bodde i en tunna? Det är bara ölfat som är så stora att man kan kvarta i dom.

— Ja, sa "Däntefritt". Ölfat och gipstunnor. Jag kvartade i en gipstunna en gång. På morron såg jag ut som om jag legat i en mjölbinge.

— Jag känner en kille som har kvartat i en sandlåda i Tegnérslunden, sa jag.

— Sand. Använd den vid halka, sa "Örat". Tänk om renhållningsgubbarna hade kommit och lyft på locket.

— Den var väl tom, sa "Däntefritt"

— Tänk om dom kommit och fyllt på då. Då skulle tidningarna fått nåt att skriva om. Vilka rubriker: Offer för bostadsbristen. Begravd i sandlåda i Tegnérslunden.

— Nä, nu ska jag sova, sa "Däntefritt". Jag tror jag ska köra skubb i morron. Då ä int' fritt att man är trött.

Snacket om Diogenes hade mynnat ut i en sandlåda i Tegnérslunden. Doften från "Örats" strumpor blandade sig med den nattljumma vinden. Jag drog det gamla täcket, som "Däntefritt" fått av nån Östermalmsdam, upp om axlarna.

Det var två månader sen jag kommit ut från sanatoriet. Och i dag hade jag bott i skjulet i precis fem veckor. En dag hade jag följt med "Däntefritt" till cykelexpressen och kört skubb. Efter den pärsen låg jag i fyra dagar. Dagen efter jag kört skubb försökte jag stiga upp, men jag skakade i hela kroppen. Under de två följande dagarna skulle jag med fördel kunna ha tjänstgjort som betongvibrator. På den tredje dagen var vibrationerna något mindre och på den fjärde kunde jag knäa till ett fik och dricka varmt kaffe. Det var under dom dagarna jag hann räkna ut hur många pappspik som hade använts till tjärpappen. 3.821. Och då har jag ändå inte räknat dom som sitter osynliga i spanten. Hela taket ser ut som en indisk

Ridder

— Mitt namn är Diogenes, Herr Diogenes

fakirs bädd när man ser det underifrån. Nån gång för länge sedan har taket tjärpappen och tjärnan hänger som svarta droppstensbildningar utefter takkanten. När det regnar följer vattendropparna de svarta tjärklumparna, är det inte alltför hårt regn så låter det som en klockas tickande när dropparna faller på tomlådorna nedanför takkanten.

Det är dom tomlådorna som bildar vägarna och det är "Däntefritt" som har släpat hit dom. Det stora skjulet är låst med stora järnbommar och de största hänglås som jag någonsin sett. "Däntefritt", som har bott här längst, har aldrig sett en levande själ som visat intresse för det stora skjulet. Antagligen är det ett ammunitionsupplag.

Utifrån ser det ut som om det var gamla tomlådor som ligger utanför och under det utskjutande taket på det stora skjulet. Men i själva verket är dom hopspikade med bottarna utåt. Det är 42 lådor, stora och små lådor. Och inifrån är det lika många fack. Stora och små fack. I hela Europa finns det säkert inte en kvart som har så många hyllor. Det är

Sagt om television

Även om man lämnar framtidsperspektiven åt sidan, så är den bild av televisionens nuvarande inverkan på samhällslivet i Förenta staternas som målas av socialsakkunniga och psykologer synnerligen skrämmande. Vid en undersökning bland eleverna vid en mellanskola i Chicago visade det sig att barnen tillbringade i genomsnitt 23 1/2 timme per vecka vid televisionsmottagaren, eller samma tid som skulle gå åt om de sju dagar i sträck gjorde två biobesök per kväll. I en folkskola i Connecticut stod i medeltal 27 timmar per vecka på televisionens konto, dvs. nära fyra timmar per dag. Och i en skola i Michigan visade det sig att de allra yngsta eleverna i kindergartnen tillbringade ett minimum av 14 timmar och 20 minuter med televisionsbekädning.

Som de unga kvittra, så sjunga de gamla. Från de amerikanska undersökningarna kan man utläsa hur televisionsmottagarens placering bestämmer vardagsrummets möblering, hur televisionens programschema dikterar både middagstiden och sänggåendet. Televisionen anklagas för att ha tagit död på konversation och läsning (vad slags lektyr det rörde sig om förtäljer inte historien). Televisionens syndaregister upptar vidare att den håller barnen inomhus, att den drar in ungdomen på barer, att den förvrider huvudet på åskådarna i största allmänhet.

(*"Den samhällsfarliga televisionen"* — Gunnar Rugheimer i DN.)

Jag "kvartade" i en gipstunna en gång. På morgonen såg jag ut som jag legat i en mjölbinge.

Europas hyllrikaste kvart. En gång kom vi överens om att det kanske var den hyllrikaste kvarten i hela världen. Men det kanske är en lätt överdrift. Det är bra bussförbindelser också. På tjugo minuter kommer man till centrum av stan. En gång kom vi överens om att vår kvart har den bästa bussförbindelsen i hela Sverige.

Nu sover "Örat" och "Däntefritt". "Örat" mumlar någonting i sömnen och "Däntefritt" snusar högljutt. Det börjar smattra mot tjärpappen. Regnet har kommit och jag krånglar mig ur täcke och flyttar "Örats" strumpor under tak. När han skall ta på sig dom i morron har han redan glömt att han hängde dom utanför. Jag avundas "Örats" förmåga att glömma. Det enda han inte glömmet är att hans hustru har varit honom otrogen. Och det är det enda han borde glömma. Men sådan är nu en gång glömskans mekanism.

Med en rysning kryper jag ner under det gamla täcket. Det är alldeles helt och ändå fick "Däntefritt" det för att kasta bort det. Han är nog den lyckligaste av oss tre. Jag har tbc:n, "Örat" har en oförrätt han inte kan glömma, men "Däntefritt" känner sig nästan som en villaägare. Det är han som har hittat kvarten och spikat fast tomlådorna. Och det är "Örat" och jag som är hans hyresgäster. Visserligen behöver vi inte betala någon hyra, men i alla fall...

Snart skall jag också somna. De svarta droppstensbildningarna börjar tjänstgöra som vattenledare och med lite fantasi tycker man sig höra en väckarklockas tickande. Det låter kattlikt och hemtrevligt på något sätt. Man kanske ska vara lycklig ändå. När man har världens hyllrikaste kvart och Sveriges bästa bussförbindelser. På tjugo minuter kommer man till centrum av stan. Fast det tar en halvtimme till busshållplatsen. Om man går fort.

(Kvart = liggplats, någonstans att sova.)

Tecknare: Nils Brädefors.

Han kommer säkert — kanske...?

Skiss av Nils Thorén

Norrmalmstorg klockan fem! — hade han bestämt vid dagens, numera vanliga, påringning... Vilken för det mesta endast innebar ett besked om träffpunkt och klockslag. Ty en jäktad liten kvinnokugge i ett modernt tidsstudieföretag kan ju inte gärna växla några amorösa onödigheter genom en effektivt surrande telefonväxel — "Privata samtal med personalen undanbedes!"

När hon kom — tio minuter över tiden (på grund av "javisst fröken jag höll på att glömma det här brevet men det måste gå idag!" — med hennes egen tysta reflexion: hur *kan* han säga samma sak varje dag och låtsas som om det var första gången!) — hade hon, efter en snabbmakeup, haft den där väntans-hälsningen i smilgroparna, som följer med "Hej älskling!" på tungspetsen...

— Ja, det var längesen nu, tyckte hon. Sedan fem minuter hade sänkt bly i hennes ögonskötur, som väntade tomma mitt i folkstimmet — i en enda önskan att fånga in Honom!

— Han kunde ju inte ha gått innan hon kom? — Den tanken var utesluten. Men han brukade ju alltid hålla tiden som var bestämd...!

Spårvagnarna kom och gick. Och rastlösheten cirklade omkring henne som ett hungerfrossande modernt rovdjur, säkert

på sitt byte. Efter tio minuter tyckte hon, att Alla såg på Henne. De trötta och jagade människorna — ansiktslösa, som alla i skock — började få lurande ögon och vassa rivklor, tyckte hon. Och undrade faktiskt för sig själv var hon fått den bilden ifrån.

Äsch! knyckte hon på nacken och läste intensivt på de sista löpsedlarna. Som lika gärna kunna ha lånat sina fetstilstyper från ett kinesiskt tryckeri...

När ytterligare fem minuter hade gått, fick hon en plötslig sympati för en vit mås, som seglade i stolt ensamhet över det höstruskade lövverket i Berzelii park. Hon kände, med en förstfödslotankes ljuva smärta, att höjdens vingperspektiv hade vaknat sin rymd i hennes egen blick! Fast hennes vanliga ögon under tiden rolost sökte ett hjärtekärt föremål i enkelt jorde-format.

Mellan rödbrunnet vildvin tecknade en klockas obevekliga visare i sammanlänkad tidsmagi halvsexslaget. Hon hittade en ledig plats på en soffa. Och nu började hon fundera på allvar...

Först — naturligtvis! — de vanliga oro-frågorna: har det hänt honom något? — här han blivit överkörd... Och en tjuvande ambulanssiren på avstånd satte ett naturligt utropstecken efter hennes tan-

...Och läste intensivt på de sista löpsedlarna.

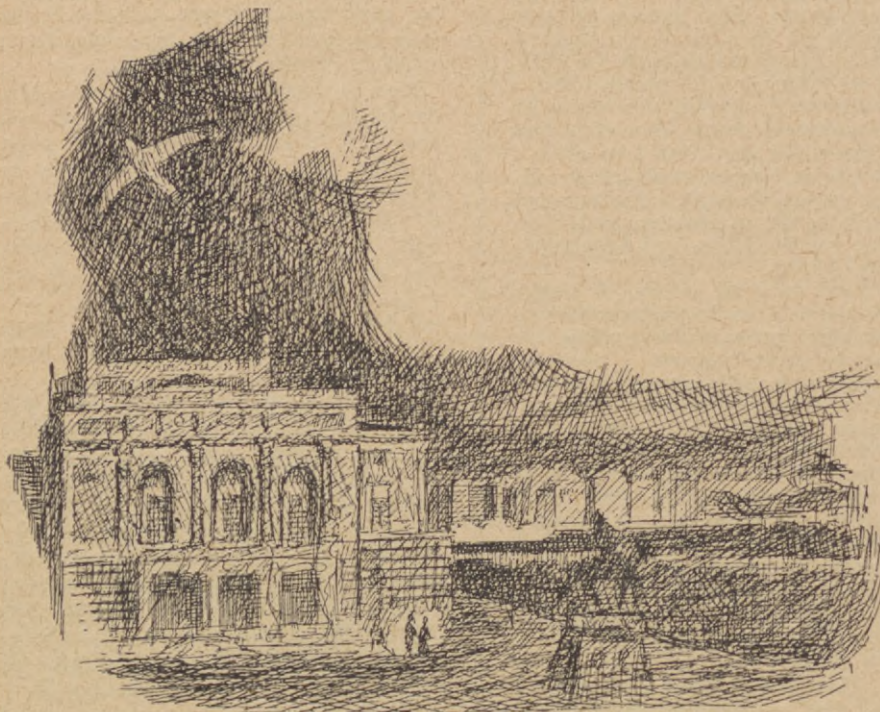
kar! Men samtidigt visste hon ju, att det inte var sant.

Det var fullständigt nytt för henne att vänta så här på honom. Allting hade ju blivit så självklart på något vis, upptäckte hon nu! För bägge parterna i det stundande äktenskapsmålet...

Neonljusskyltarna sprack ut sina konstgjorda nattblommor omkring henne på det instängda livets mörknande fasader. Och en halvtimme — ur oändligheten! — hade krupit förbi hennes irrande sökblick i tusen ansiktens passerade sekunder —

Så hände det, att hon till sist förstod hur mycket hon älskade honom — egentligen! Och det var, som om de skramlande spårvagnarnas voltmättade trådnät hade slagit över en osynlig gnista — när Han till sist kom! Och så — med det naturliggaste tonfall i världen: — Hej, lilla vän, har du väntat länge!?

(Forts. å sid. 21.)

Men högt seglade den vita måsen i oberörd ro över den mörka staden.

dåså i orörlig ro på sittbrädan intill syrenhäcken. Hon skulle bjuda dem på kaffe i dag, men först måste hon ut på stan och köpa riktigt gott kaffebröd. De var så värmande vänliga och hjälpsamma dessa gamla. De hade mycket bekymmer och tråkighet bakom sig. Men nu hade livet inte längre något att säga till om hos dem. Livsströmmen hade passerat dem. Ingen längtan mer, ingen oro, inget gnagande tvivel. Nu levde de på det enda de hade kvar, en stilla mild livsvisdom. Gubben stirrade ut med en blick som om han glidit ur både tid och rum. Bruset från gatorna trängde fram till gården som ett mjukt dämpat sorl. Det bara ökade friden och idyllen. — Frid och idyll! Men till döds. Hennes ljusa sinnesstämning fick en liten knäpp. Hon återgick till sitt arbete.

Fram på eftermiddagen ringde det i telefonen. Först tänkte hon inte svara. Det kunde vara någon som behövde henne, och trots hennes ledighet tigga och be därför att det var något så viktigt. Det var det förresten alltid när det gällde henne och hennes tjänst. Men det kunde ju också vara något annat. Det var det också, något högst oväntat. — Anders Högman. — Bjuden på middag. Kunde man tänka sig. Sådan uppmärksamhet var hon då sannerligen inte bortskämd med från dem hon hjälpte. Men hon var ändå inte så särskilt förtjust. Nu kunde hon inte helt fullfölja sina planer för söndagen. Hon blev så överrumplad att hon i en hast inte fick tag i en acceptabel förevändning. Det hjälpte inte att hon drog på svaret. Han väddade på ett sådant vänligt sätt att hon måste säga ja.

Hon kände den gode Högman rätt väl och hur han hade det. Han blev ånkeman för några år sedan och hade ett par barn och försökte dra sig fram med hembiträdeshjälp. Men det var som vanligt ständigt trassel och ombyten, sak samma om han fick tag i äldre eller yngre kvinnor. Artade det sig med någon flög det hastigt i denna någon att hon skulle flytta, byta arbete. Ändå måste tjänsten hos Högman vara bästa tänkbara. Det var när han blev strandsatt som hon måste gripa in. Hon hade varit i hans hem åtskilliga gånger nu, kortare eller längre perioder. De hade så småningom blivit ganska förtroliga. Han var en trevlig och snäll man men hans sinnesstämningar var dock ganska motsatsfyllda, ibland mycket allvarlig, ibland pojaktigt glad och skämtsam. Hans litet tunga allvar hörde kanske samman med sorgen efter hustrun. Hon hade aldrig varit på tal mellan dem.

Han var verktygsbas på en av de stora mekaniska fabrikena, residerade i egen fin villa och tycktes ha det mycket bra ekonomiskt.

Tidigare hade han inte ens antytt möjligheten av privata sammanträffanden. Och nu bjöd han på middag. Barnen var hos en moster så han råkade ha en barnfri söndag, hade han skämtat. Bjudningen var ett uttryck för hans vänlighet, kanske också tacksamhet för hennes hjälp. Hon hade anledning att känna sig både glad och smickrad. Högman bjöd säkerligen inte hur som helst och vem som helst på middag. Det var bara det att bjudningen kommit olägligt för henne. Lite besynnerligt kände hon det nog också. Arbetsenergin domnade bort. Det var som om oron från föregående kväll ville komma tillbaka. Och just nu, efter samtalet med Högman. Det var en smula besynnerligt.

Det blev en riktigt gentil middag, med smörgåsbord, både fisk och kött och dessert. Någon snaps ville hon inte ha. Då avstod värden också. Hon uppmanade honom att inte låta hänsyn till henne avgöra, men han visade sig stark i anden och ställde undan brännvinet. Ett glas vin till desserten tackade hon ja till. Han höjde sitt glas: — Skål Elsa! Du må tro jag blev glad att du ville komma. Jag förstod på dej att det var en del söndagsplaner du offrade. Jag tackar dej för allt du hjälpt mej med och det sätt du hjälpt på. — Hemvårdarinnan Elsa Lyng är sannerligen en kvinna att sätta värde på. — Skål!

Den halvgamla kvinna han nu hade till hjälp hade erbjuddits att äta med men avböjt. Hon råkade få ett ärende in under Högmans lilla tal. När det var över gick hon igen. Ett

sötsurt leende blänkte till över hennes inte så särskilt tilltalande ansikte. Högman gav en liten karakteristik av henne, inte elak precis men rätt vanvördig. Förmodligen skulle fröjden med henne inte räcka så länge till. — Vad ska man ta sej till för att komma ur det här eviga trasslet med hjälp i hemmet?

— Blir väl ingen annan råd än att du får gifta om dej.

Han sken upp. — Ja, det är alldeles riktigt, också det jag funderar på.

— Jaså, svarade hon en aning häpen, kanske redan bestämt med den tillkommande.

— Tjaa, beror på vad du kommer att säga Elsa.

— Jag?!

— Javisst. Det råkar nämligen vara med dej jag tänker gifta mej. Utifall du skulle ha lust förstås. — Du skrattar men jag menar bleka blanka allvaret. — Alltså skulle du kunna tänka dej bli min hustru?

Tydiligen menade han allvar. Hon blev så förvirrad att hon teg för att inte visa för mycket. Han fortsatte: — Jag försöker vara skötsam så gott jag förmår och anser mej inte vara av naturen bråkig — hoppas du inte tycker något annat. Jag måste förstå att det här kommer överraskande för dej. Jag hoppas att jag inte verkar allt för ofin genom att gå så här rakt på sak, men jag vet faktiskt inget bättre sätt. Hur som helst kan du vara förvissad om att jag inget högre kan önska än att du accepterade och gick med på en överenskommelse. När hon fortfarande teg fortsatte han till synes lika kallt och sakligt: — Komme vi överens är det självklart att allt jag äger och har i lika mån blir ditt. Och jag tror jag kan garantera att du ska bli respekterad och aktad av både mej och barnen. Får jag skryta lite vågar jag nog påstå att min ekonomiska ställning är sådan att den ger dej och barnen full trygghet — även om jag råkade falla ifrån. — Mitt hem är ju blygsamt men väl inte så dumt i alla fall, för att nu vara ett arbetarhem.

Hon svarade med endast några ord och de lät ganska sträva: — Jaså, detta var alltså anledningen att du bjöd på middag.

Han märkte och blev varmare i tonen: — Näja, det kan jag inte förneka, men oavsett det jag ville fråga om skulle jag vara glad för varje förtrolig stund jag fick vara tillsammans med dej. Det är förresten inte utan att jag längtat efter det.

Hon mjuknade inte. — Jag förstår mycket väl, du vill ha hembiträdesfrågan löst på säkraste, förmånligaste och billigaste sätt.

— Näja, log han, det ena goda behöver väl inte förskjuta det andra, men eftersom det är fråga om ett giftermål föreligger väl alltid risker.

— För dej menar du. Enbart för dej.

— Jag hoppas att jag inte gjort dej ledsen eller arg. Hur det nu än är måste jag ju se praktiskt på det hela — jag menar, även det. Jag måste ju räkna med att jag har två barn — och... skulle det bli så att vi gifte oss kan man ju tänka att det blir flera. Jag är ju i alla fall i min bästa ålder. Och — du ung och vital. — Du sa något om billigast. Det kan kan till och med bli fråga om hustrulön om det kniper. Det lär ju vara så på modet numera.

Upprördheten inom henne steg. Hon förblev tyst. Han steg upp, gick fram till henne och lade försiktigt sin hand på hennes axel. — Du är väl i alla fall inte ond på mej. Jag har frågat utan några svassande omskrivningar och utläggningar. Jag har velat vara korrekt. Jag begär inte alls att du ska svara med detsamma. Du kan behöva tänka över saken — om du nu inte redan har ditt nej klappat och klart. — Men jag tror att vi behöver en kopp kaffe till på det här. Jag går ut och ordnar det själv och så ger jag den något problematiska änkefru Boman ledigt för i dag. — Du kan knappast göra dej en föreställning om hur jag och barnen haft det med alla dessa främmande kvinnor i hemmet. Hur underbart skulle det inte vara att få det hyggligt och trivsamt igen. Ingen skulle kunna återställa allt i sitt rätta skick bättre än du Elsa.

Hon vände bort blicken, frågade: — Var din hustru och du

mycket fästade vid varann? Frågan hade halkat ur henne innan hon hann tänka sig för. Just nu måste den förefalla ofin. Hon rodnade.

— Ja, mycket, svarade han lågt. Sorgen är inte över än, men jag kan inte låta den dominera — så som jag är och har det. Hon var också en klok och bra kvinna. — Vore det möjligt att rådfråga henne skulle hon med säkerhet tillstyrka dej som efterträdarska. — Tänk allvarligt på det jag frågat dej om Elsa. Och nu ska jag laga till lite nytt kaffe.

Så fort han gått släppte hon loss sin upprördhet. Hon kände behov att gråta. Men det fick inte ske. Nu gällde det att inte känna, tänka och handla som en lolla. — Han hade varit i sin fulla rätt att fråga och han hade under alla förhållanden gjort det aktningsfullt. — Förresten, hon var ju hemvärdarinnan och snart sagt allmän egendom. Henne kunde man fråga om allt. I hennes dagliga gärning fanns ingen tvekan och osäkerhet. Men så snart det gällde något ömtåligt för hennes eget vidkommande blev hon orolig och osäker på sig själv. — Tänk om det förelegat en annan förutsättning än den hon nu måste räkna med. — Om det varit så att...

Kvällssolen flödade varmt in i rummen. Det var ett solitt och vackert hem. Här skulle hon kunna bli bestämmande, styra och ställa som hon bäst ville — slut med slitet för andra. Barn att vårda sig om som mor — kanske också egna som han skämtade om. Här hade hon en chans till ett säkerligen mycket bra äktenskap. Kanske sitt livs enda stora chans. Ville hon bara vara ärlig visste hon nog vad hon längtade efter — uppgiften hon med hela sitt kvinnliga väsen ville fylla. Denna längtan och hennes oro var ungefär samma sak.

Det här vackra hemmet, det var en annan kvinnas skapelse. Det var uttryck för hennes smak och omvårdnad, bar hennes prägel. Nu var det förunderligt tyst i hela detta hem. En tystnad med väntan i? — Nej en tystnad där den andra kvinnan fanns. Hennes tystnad.

Hon såg ut i trädgården. Den var stor och välvårdad. Gräsplaner, finkrattade gångar, rabatter och långa blomsterlister, bärbuskar, jordgubbsland, yppiga fruktträd. Den mognande frukten blänkte i alla möjliga starka färger. — Mogen frukt! — Mogen frukt! — Om hon accepterade och fick leva skulle hon när hon blev gammal gumma kanske gå här i trädgården och pyssla med blommorna lite som gumman Jansson. — Och Anders...

Hon riste till, såg sig åter omkring, sakligt värderande. Allt här var henne väl bekant från hennes arbetsperioder. Nu var det som om allt skulle framträda på ett helt nytt sätt.

På en bokhylla mitt emot henne stod ett stort porträtt av hustrun. Gång på gång hade hennes blick snuddat vid porträttet men med en känsla av obehag undvikit det. Nu såg hon ordentligt på det. Det var inget direkt vackert ansikte men ändå tilltalande, på en gång vekt och viljebetonat. Det veka fanns främst kring munnen, det viljebetonande i blicken. Blicken såg rakt ut i rummet, mot henne. Hon mötte den, fick för sig att den såg skarp och rannsakande ut, kanske rent av ogillande. — Hon skulle alltså tillstyrka ett nytt äktenskap och gärna acceptera hemvärdarinnan Elsa Maria Lyng. Kunde det tänkas så alldeles säkert det? Det föreföll henne som om porträttblicken blev allt mer levande, strängare, kritisk. Men här skulle inte den levande ge efter, hon skärpte sin blick, stirrade tillbaka. — Skulle hon som den nya hustrun någonsin få fred för denna kvinna — denna skarpa porträttblick? Det hettade i henne, började kännas nästan hemskt. Fortsatte hon på detta sätt en stund till skulle hon bli hypnotiserad. Innan hon vek undan ropade hon inom sig: — Du därborta, du kan inte ha något att förebrå mej. Du fick åtminstone ut helt och fullt av livet medan du levde. Du fick fylla den enda uppgift som det är något verkligt värde och mening med. Du borde förstärka att också jag har krav och rättigheter som kvinna. — Inte någonting kan jag ta ifrån dig som din efterträdarska.

Hon sjönk ihop, dolde ansiktet i händerna. Vad var det som

Vanlig morgon

*Det var en helt vanlig morgon,
då vindarna solen bar,
vindarna fyllda med längtan
av allt, som blott vindarna har.*

*Då kom det en mjuk och lustig vind
att dröja för Ron ett slag;
och glädjen däröver gav blomst åt kind
i en höstlig men vårlig dag.*

*Ja, det var en helt vanlig morgon,
då vindarna solen bar
med frostkristall i höstlig blom
— vakan från flyende dar.*

TOR BERGNER.

hände henne? Det var ju rena vanvettet med dessa tankar inför en död människa. Vart höll det på att bära iväg med henne? Hon blev sittande orörlig under en allt starkare inre spänning. Men sakta skedde en förändring. Hon blev lugnare, något lik- som jämnade ut sig och lämnade plats. Något avgörande och befriande började genomströmma henne. Nu kom klarheten och den medvetna kraften. Det fanns något inom henne som hon inte under några förhållanden fick svika. Och det gav svaret. Det självklara svaret. — Ett vänligt men bestämt nej skulle det bli.

Hon var på väg hemåt, lätt och ljus till sinnes. Oron och osäkerheten var borta. Nu visste hon att hon vunnit en avgörande seger över sig själv. Ett avgörande och en seger hon så väl behövde.

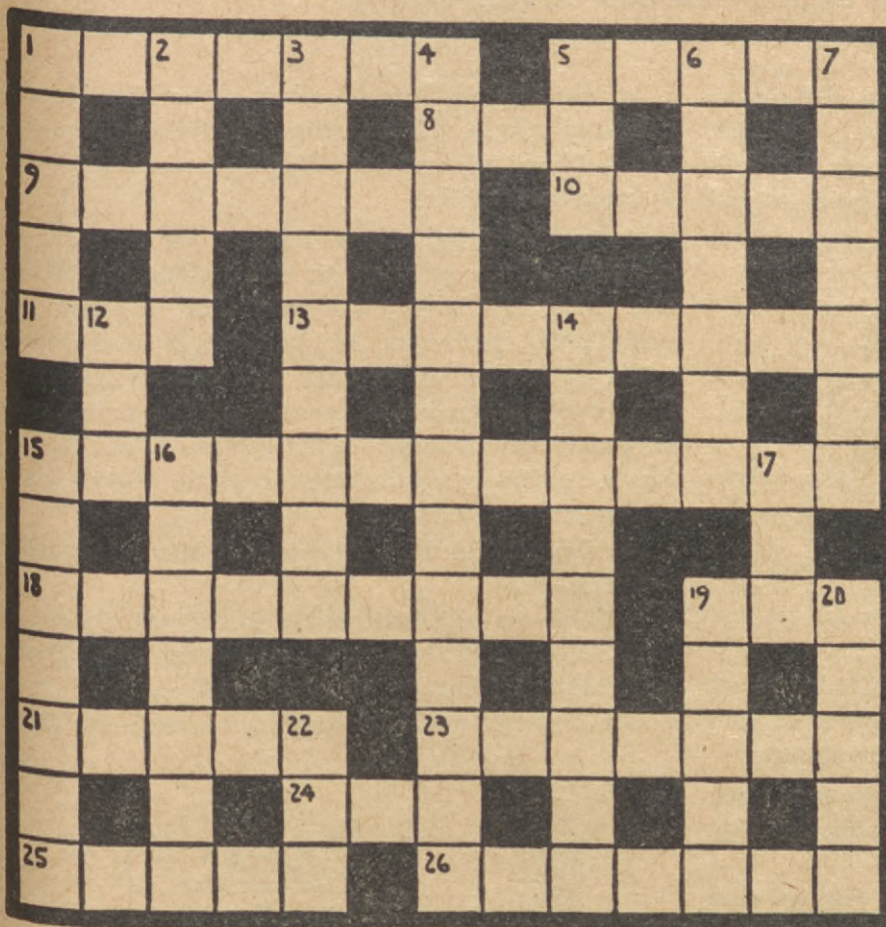
Hon hade förklarat för honom att enda förutsättningen för ett äktenskap för hennes del måste vara — ja, kärlek, ett ärligt tycke. Därför kunde hon inte svara ja. Men hon skulle aldrig glömma det förtroende han visat henne. Han hade stått tyst och eftertänksam en stund, sedan sett vänligt, nästan lite sorgset på henne, sagt: — Det var mycket tråkigt för mej Elsa, tråkigare än du kan förstå. Men du kan vara förvissad om att jag sätter värde på din ärlighet. Om det är möjligt har du stigit ännu mer i min aktning. Så hade han frågat om de inte i alla fall kunde träffas i fortsättningen. Kanske det rent av kunde ställa sig så att deras samvaro ledde fram till de förutsättningar hon höll på. Därmed kom ju det hela på ett annat plan, det måste han erkänna. Han insåg nu att han börjat i alldeles galen ända.

Hon hade inget emot att träffa honom. Han var en både intelligent och angenäm man. Och nu, efter det som hänt denna dag, fanns han i hennes medvetande på ett helt annat sätt än tidigare. Då hade han bara varit en hjälpbehövande som alla andra. Kanske det inte var så alldeles omöjligt att det kunde arta sig som han önskade och hoppades. Genom segern över sig själv var utgångspunkten nu en helt annan. Det avgörande var inte längre de förmåner han kunde erbjuda henne som hustru. Nu kunde de mötas som två människor, jämbördiga och med lika förutsättningar.

En för henne helt ny lyckokänsla sjöd frisk och upplivande inom henne — mystisk, värmande, eggande. Nu kände hon sig riktigt som kvinna.

Tecknare: A. Lundström.

KORSORD nr 10

VÄGRÄTA ORD

1. Sorl då druvans safter flyta; sådan duvas krafter tryta. (7)
2. Kallas ibland för "Slukis". (5)
3. Besittning. (3)
4. Kan man inte svära på att t. ex. Kaj är. (7)
5. En som lever undan. (5)
6. Oxid. (3)
7. *Har den som har framåtanda.* (9)
8. Vad fordras för en fabriksrörelse. (13)
9. Ansågo vi i vår barndom vara det viktigaste husgerådet. (9)
10. Bar. (3)
11. Att välja och vraka. (5)
12. "Du bör inte göra det..." (7)
13. Det kommer, det kommer en —. (3)
14. Kan ni tänka er honom utan får? (5)
15. Hemtrevligt från brasa, hemskt från brand. (7)

LODRÄTA ORD

1. En sorg i rosenrött. (5)
2. Kvinna bakom mur. (5)
3. Är allting i en diktaturstat. (9)
4. Kan missionär råka ut för, och det betyder döden i grytan. (13)

5. Glatt och ljuvligt budskap för lärjungar. (3)
6. Hålighet. (7)
7. Vitt och brett ordande om egna bravader. (7)
8. I storstadens undre värld. (3)
9. Blir sällan en skeptiker. (9)
10. En sådan befordras hastigt. (7)
11. Den ränta som ingen bank godtager. (7)
12. Ljus och ges för bus. (3)
13. En apparat att knäppa med. (5)
14. Känd bolsjevik. (5)
15. Före Maria. (3)

Tävlingsregler.

Lösningar till korsord nr 10 skall vara Status Redaktion, Kocksgatan 15, Stockholm, tillhanda senast den 10 nov. 1952. För att komma med i prisbedömningen måste tävlingsförsändelse vara märkt "Korsord nr 8". Glöm ej att tydligt ange namn och adress. Två priser, ett på fem och ett på tio kronor, utdelas.

Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status januarinumner 1953.

LÖSNING TILL KORSORD NR 8.

Vågrätt: 1. Raktvål. 5. Harpa. 8. Snaggad. 9. Lykta. 10. Ada. 11. Berusning. 13. Reson. 15. Regim. 16. Skaldeord. 18. Bud. 20. Närig. 22. Anagram. 23. Roman. 24. Kreatur.

Lodrrätt: 1. Ryska. 2. Klara. 3. Väggbonad. 4. Lider. 5. Hål. 6. Räkning. 7. Amalgam. 12. Skräddare. 13. Resenär. 14. Stavrim. 17. Otack. 18. Borst. 19. Damur. 21. Gin.

Pristagare: Fr. Gunnel Tengelius, Dagsbergsväg. 3, Norrköping, 1:a pris kr. 10:—; Överste A. O. Rune, Karlaplan 11, 1 tr., Stockholm Ö, 2:a pris kr. 5:—.

HAN KOMMER SÄKERT...

(Forts. fr. sid. 18.)

Och därför att han hade en Carmenföreställning i biljettfickan efter utstånden köväntan, märkte han självfallet inte den särskilda ömhet, som fanns i hennes kramtryckning om hans arm...

Han och hon väntade på att ridån skulle gå upp.

Men — hon log för sig själv, när hon visste, att Den Stora Pojken bredvid henne, *aldrig någonsin* skulle bry sin hjärna med en sådan bagatell: att hon hade träffat sitt eget hjärta aldeles nyss. Och att den upplevelsen skulle undertona hennes upprepning av hans självklara "i nöd och lust". När den dagen nu kom!

När Hon och Han väntade på att ridån skulle gå upp, medan stråkarna stämde i orkesterdiket, blev världen precis så stor, som den kan bli för två människobarn, när en hel operapublik försvinner i mörkret... Och någon förut har väntat sej själv till den andra!

Men — högt över de röda lyktornas festglädje seglade den vita måsen i oberörd ro över den mörka staden...

Tecknare: Nils Hahne.

PILLERTRILLAREN

En saga av Christel Sterner

Det finns ett land någonstans i världen, där nästan allt är runt. På kartan ser det ut som en rund fläck och man kan åka tåg runt landet på ett dygn. Det kallas också för Ring-tåget. Men man måste passa sej väl

Den yngste pillertrillaren var bara sju år.

och stiga av där man steg på annars kan det hända att man bara fortsätter åka runt, runt. (Jag vet en som åkte runt i tio år, ända tills det blev ny konduktör.)

Människorna som bor där är också ganska runda och dom äter bara runda saker, korvar, pannkakor, ägg, pepparkakor och sånt där.

Dom avskyr allt som är rakt, knotigt, kantigt eller skevt. Barnen leker helst med bollar och tunnbånd, spelar kula och gillar att skjuta ärter.

I det här landet, där alla är så runda och välmående händer det väl då och då att folk blir sjuka, precis som i andra länder. Men då äter den sjuke bara ett piller och så blir han bra.

Det finns piller för allt. Piller för huvudvärk och piller för ont i magen och piller för hemlängtan och ryggsnitt. Det finns piller för tågsjuka och sjösjuka och flygsjuka och avundsjuka och piller för tandvärk och grinighet. Det finns piller mot dålig läxläsning och drulighet och piller för barn som inte vill tvätta öronen. Det finns piller för allt.

Det är verkligen bra för i det landet slipper mamorna tjata på sina barn och det är bra för barnen också. Man tar bara ett piller för allt och så är det bra, kolvips.

I Runda landet är folk verkligen lyckliga!

Nu förstår ni nog att det går åt väldigt mycket piller i ett sådant land. Det äts miljoner för att inte säga biljoner piller varje år.

Att vara pillertrillare är också ett verkligt lönande och aktat yrke. Det finns t. o. m. tre stycken "Kungliga Pillertrillare" och dom har fullt göra med att pillertrilla åt kungliga familjen.

Den yngste pillertrillaren i landet var bara sju år, när detta hände som jag nu ska berätta om. Nästan alla i hans släkt hade pillrat triller. Nej, vad säger jag, pillrat piller, menar jag. Asch, det var då märkvärdigt, trillat priller, nu sa jag rätt, tack och lov. Eftersom han var sju år skulle han egentligen börja skolan, men då gjorde han ett särskilt piller och svalde det och sen kunde han tre år senare hoppa direkt in i fjärde klass. Pillret lärde honom allt.

När kungen fick höra talas om det blev han alldeles förfärad.

— Tänk om alla barn skulle äta av det pillret! sa han. Då skulle ju skolorna bli tomma och skolfröknarna arbetslösa. Sånt går inte an i Runda landet.

Den unge pillertrillaren fick lova kungen att aldrig

Att vara pillertrillare är ett verkligt aktat yrke.

— En fiskare som fiskat i Runda sjön har fått en gädda som kan hela alfabetet.

mer göra ett sådant piller. Han måste slänga alla skolpillren i sjön och det med detsamma.

Han gjorde så. Han gick ned til Runda sjön och slängde ner alla pillren när ingen såg det.

Nästa dag spreds en stor nyhet genom landet. Den rullade som ett piller från mun till mun.

— En fiskare som fiskat i Runda sjön under natten har fått upp en gädda som kan hela alfabetet! sa man.

Nyheten kom på första sidan i landets alla tidningar och gäddan blev fotograferad, fick prata i radio och skådas i television. Då upptäckte man att gäddan var lika styv i räkning och historia och kunde räkna upp alla piller-kungar som regerat sedan år 1002 i Runda landet.

Snart nog fick man upp flera gäddor som var lika fenomenala. Det fanns verkligen gäddor som var otroligt styva, men de hade ändå bara tredje klassens förstånd.

Då förstod man hur det hängde ihop.

Gäddorna hade ätit upp skolpillren!

De var naturligtvis söta och goda, rena sockerpillren, och så svalde gäddorna dem.

Nyheten spreds över hela världen. Man telegraferade efter gäddor från New York till Haparanda, man betalade vad som helst för en gädda. Somliga ville ha gäddor till stora akvarier, andra till museer och cirkusar och en del pappor och mammor ville helt enkelt ha gäddorna hemma för att hjälpa upp barnens betyg. Ty man kom snart underfund med att den som åt en sådan gädda, den hade också fått skolpillret i sej.

Nu fick kungen lov att förbjuda sitt folk att äta gäddor. Den som åt olovandes blev utkörd ur landet och fick klara sej bäst han ville.

— Räcker det inte med att barn under nio år inte får äta gädda? frågade en av hans ministrar.

— Nej, det finns mången vuxen som inte har mer förstånd än ett barn, så det vore orättvist, tyckte kungen och det hade han ju rätt i.

Nu strömmade det gäddpengar in i landet. Eller pillerpengar om man så vill. Alla guld och silverslantar sorterades i stora högar. Fyrkantiga tusenlappar var det ingen som ville ha, så dom slängde man bort.

Man delade pengarna i lika stora högar och gav var och en i landet en hög.

Men kan ni tänka er, jag vet många som gärna hade gett bort sin hög bara för att få äta g ä d d a till middag en enda gång till i livet.

Tecknare: Gösta Krieland.

BOXNINGEN SOM JAG SER DEN (Forts. fr. sid. 9.)

grenar innehåller därjämte en ganska stor portion skönhet och sund styrka. De är något mera än enbart en anspänning av muskler. Nämligen en uppvisning av leklust och frisk tävlingsanda.

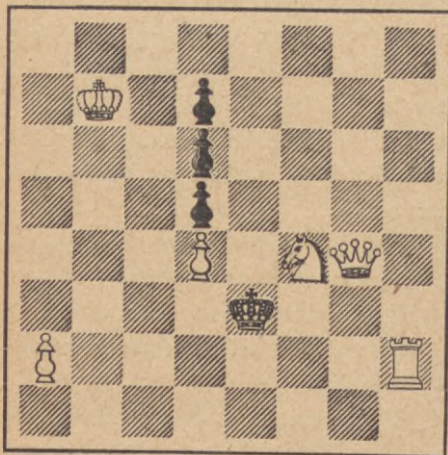
Som man ser boxningen utifrån, utan att vara idrotts-sakkunnig, har den inget som helst berättigande. Det är emellertid inte enbart angenämt att stå för denna åsikt. Man minns med vilket raseri nästan alla tidningar kastade sig över den arme Ingemar Johansson, när han vägrade att boxas på olympiaden. Invektiven haglade. "Fege usling", hörde till de lindrigaste. Det enda han rimligen kan klandras för var väl att han inte under rättade vederbörande om sin ovilja att slåss förrän han redan befann sig i ringen. Att man inte vill bli slagen sönder och samman av en fysiskt överlägsen motståndare har ingenting med feghet att göra. Det vittnar väl i stället om en god del sunt förnuft. Så mycket elände och råhet som världen i dag svämmar över av tycker man att en och var borde få nog utan att sitta på parkett, betalande dyra pengar för att se på hur två män misshandlar varandra.

SCHACK

Redigerad av G. Skarp

PROBLEM

Av J. Drobrusky.

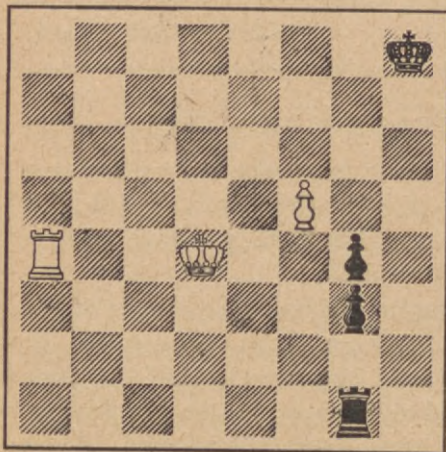
Matt i tre drag.

Vit: Kb7, Dg4, Th2, Sf4, Ba2, d4 = 6.

Svart: Ke3, Bd5, d6, d7 = 4.

STUDIE

Av H. Rinck.

Vit drar och gör remis.

Vit: Kd4, Ta4, Bf5 = 3.

Svart: Kh8, Tg1, Bg3, g4 = 4.

Lösning.

Studie av H. Neustadtl. Vit drar och vinner. (Vit: Ka8, Sg5, Bd7, f5 = 4. Svart: Kg3, Ld8, Bg7, h7 = 4.)

1. f5-f6! g7xf6. 2. Sg5-e6, Ld8-e7. (Om 2. —, La5 så 3. Kb7 jämte Sc7.) 3. Se6-d4, Le7-d8. 4. Sd4-c6, Ld8-c7. 5. Ka8-b7 och vinner.

Trygghet på farmen

När Falstaff Fakir — ljust leende över hans minne — skrev sin lärobok i zoologi hade han en del nyttiga kunskaper om rätten att lära ut:

"Vi hava tvenne slags råttor, den s.k. 'husrätten' (mus OO) och muskusrätten (mus musca). Den förstnämnda har på

Livet på landet sånt stadsrätten upplevde det. En dramatisk episod ur den kanadensiska upplysningsfilmen "Safety on the Farm".

grund av sin vistelseort en avgjort sämre odör än den senare, vilken har en körtel full av hemmagjord ådekolong på svansen".

"Safety on the Farm" (Trygghet på farmen), en just färdigställd kanadensisk kortfilm i färg, handlar också om råttor och skänker nyttiga kunskaper, fast av annat slag än dem den av oss högt älskade Fakiren ville förmedla.

Filmen ger oss en variation av den gamla berättelsen om stadsrätten och landsrätten. Den här gången är det stadsrätten som besöker sin på bondgården bosatta kusin. För stadsrätten blir livet på landet en lång och påfrestande räkka olyckstillbud, det ena värre än det andra.

Trasiga stegar, gistna brunnslock, arg-sinta tjurar, åsknedslag och blix och dunder och alla tänkbara fador förföljer den stackars stadsrätten, som minst av allt unnas njuta lantlivets behag och också skyndar sig ta tåget tillbaka till sta-

den med dess lugna och välkända källarkvarter.

Denna lustiga och chosofritt berättande film om stadsrätten och dennes kusin landsrätten är en upplysningsfilm, en ny variation på ett gammalt tema. "Safety on the Farm" vill klargöra de olycksfallsriskerna som är förknippade med livet på landet under arbete och fritid samt ge anvisningar på, hur man ska se om sitt hus och sina ägor för att skapa den erforderliga tryggheten på farmen.

Utbildning för socialt arbete

Det gäller om alla länder att de, allt efter utvecklingsstadium och ekonomiska resurser, är verksamma för att bygga ut och effektivisera sin socialvård. I en del stater, t.ex. Nya Zeeland, har man hunnit ett aktningvärt stycke på väg, i andra, t.ex. Egypten, har man knappt börjat.

Uppenbart är att de aktuella socialvårdsproblemen under sådana förhållan-

J. HEDMANS
Litografiska Tryckeri

Eftr. LISA KRUSE

Specialitet:

Reklam-,
Emballage-
tryck m. m.

Box 690 A

GÄVLE 1

Tel. 2892

den skiftar starkt från land till land. Ett problem tycks emellertid vara gemensamt: hur ska man bäst utbilda ett tillräckligt antal kvalificerade socialarbetare?

Man vill gärna trycka på kvalitetskravet. Det ligger i sakens natur att underutvecklade länder skulle vinna mycket på att vid utbildning av sina socialarbetare få tillgodogöra sig de erfarenheter på området, som gjorts i länder, där man haft socialvård i modern mening i femtio år och kanske mer.

Den sjätte internationella konferensen för socialarbetarskolor, som hållits i Stockholm under augusti, är avsedd åstadkomma ett sådant utbyte av erfarenheter. Bland mycket annat, ty vid dessa vartannat år återkommande konferenser sysselsätter man sig givetvis även i stor utsträckning med problem, som berör utbildningens framtida utveckling.

Svårigheten tycks ligga i att finna pedagogiska metoder som inte bara ger goda yrkeskunskaper utan också främjar den intellektuella och emotionella mognaden. Ty det är inte små krav som ställs på en god socialarbetare. Kathrine Kendall, en av inledarna vid den ovannämnda Stockholms-kongressen, har någonstans sagt, att de kvalifikationer en riktig socialarbetare ska fylla kan hänföras till fyra grupper: intelligens, tjänande som ideal, fördomsfrihet och känsla, samt fysisk hälsa — allt med den starkaste betoningen på fördomsfriheten.

Sänd ett par stuprörbyxor!

Vi har tidigare — i årets aprilnummer — berättat om Engelsk-Danska Föreningens löfte att under ett års tid betala vår-

Glatt avsked. Några engelska småttingar vid avfärden från Northolt Airport till det danska barnsanatoriet vid Vordingborg. Bilden är hämtad ur NAPT BULLETIN, den engelska nationalföreningens tidskrift.

Byter Ni skinn på hösten?

Har sommarens härliga solbränna redan gått ur och blekansiktet intagit sin plats igen? Resignera inte. Köp en Luma sollampa och gona Er en stund varje dag. Sollampan sätter fart på blodet, alstrar vitaminer och låter Er uppleva sensationen att ha semesterhy året om.

Luma sollampa är landets billigaste kvartslampa. Den är på 250 watt och avsedd för 220 volts växelström.

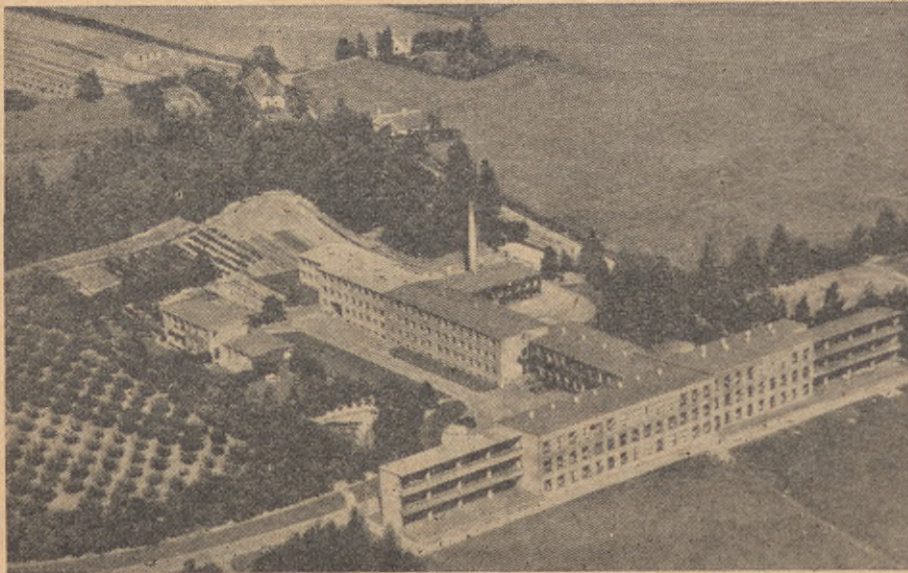
LUMA sollampa

Lampa och armatur 91:—

Endast lampa 72:—

FINNS I KONSUMBUTIKER
och kooperativa varuhus

"Der är et yndigt land...". Barnsanatoriet vid Vordingborg ligger i ett äkta danskt landskap.

den på Vordingborg Sanatorium i Danmark för femtio tuberkulossjuka engelska barn.

Nu skriver en av våra danska vänner och omtalar, att den första kontingenten tbc-sjuka små britter sen några månader är installerad på Vordingborg och förefaller att trivas förträffligt. Atskilligt har också gjorts för att inte hemlängtan ska bli för svår. Barnen får lyssna till radioutsändningar från BBC, se engelska filmer och läsa engelska böcker, så det är hur hemligt som helst egentligen. Vilket inte hindrar att en flicka skrev till sina föräldrar i London och bad dem sända ett par sådana byxor som de danska flickorna bär, ett par "stuprörsbyxor".

"Men", slutar vår danske vän sin rapport med manlig resignation, "det är nu ingenting att förvåna sig över. Kvinnor är kvinnor — i alla åldrar. Eller som Horatius i sin visdom formulerade saken: Om du driver ut naturen med en tjuga, kommer hon likväl igen."

Kreaturstuberkulosen trängs tillbaka

En dansk lustigkurre påstod en gång att det bästa sättet att börja en teologisk roman är detta:

"Der var engang en præst, der altid drak pastoriseret melk".

Receptet är inte helt giltigt längre, i varje fall inte i Danmark, där ordleken saknar all aktualitet. Redan för ett år sen meddelade Berlingske Tidende, att kreaturstuberkulosen hade upphört vara ett problem i Danmark och i somras tillkännagavs från officiellt håll att landet, som det första i världen, kunde uppvisa uteslutande tuberkulofria kreatursbesättningar.

Bakom detta resultat ligger sextio års tråget arbete. Ännu så sent som 1932 var 80 % av det danska kreatursbeståndet tuberkuloinfektat, men tio år senare var talet omvänt, då var 80 % av boskapsbeståndet fritt från tuberkulos. Och våren

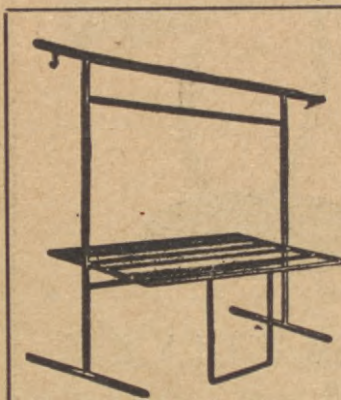
1952 friskförklarades de sista besättningarna.

Men det är sämre ställt i andra länder. Egendomligt nog hör Schweiz till de stater, där kampen mot kreaturstuberkulosen kommit betänkligt på efterkälken, landet är ju berömt för sina mejeriprodukter. I ett litet kåseri, "Siffror om Schweiz", i Dagens Nyheter för den 18 juni i år gavs följande välbetänkta råd: "Drick aldrig mjölk i Schweiz om ni inte har övertygat er om att den är pasteuriserad. All vanlig mjölk måste kokas innan den utan risk kan förtäras".

Den schweiziska kreaturstuberkulosen är ett för landet känsligt kapitel. I boken "Die Schweiz, Arbeit und Leben", en av Werner Reist redigerad volym, en blandning av upplysningsskrift, resehandbok och statistisk årsbok, låter det på tal om landets mjölkproduktion som om allt vore väl beställt. I själva verket är antalet tuberkulossmittade djur mycket högt, av boskapsen är 40 % och av svinen 10 % angripna.

I en del central- och sydeuropeiska länder är ända upp till 60 % av boskaps- och djurarna tuberkulossmittade och så sent som 1947 var 14 % av den mjölk som konsumerades i Buenos Aires infekterad av tuberkulos.

På många håll återstår alltså mycket att uträtta, men det lönar sig att offra arbete och pengar på den bovina tuberkulosens bekämpande. USA är ett vackert exempel på den saken. Där började man ta itu med kreaturstuberkulosen 1917 och har sen dess i genomsnitt haft en kostnad av tio cents per år och djur i kampen mot sjukdomen. Det har med åren blivit en svindlande stor summa. Men inte för stor om man tar hänsyn till det uppnådda resultatet: friskare djur och bättre mejeriprodukter. Och inte utan stolthet pekar amerikanska veterinärer på det faktum, att sen det rationella bekämpandet av kreaturstuberkulosen i USA 1917 tog sin början, har antalet dödsfall i annan tuberkulos än lungtuberkulos bland landets befolkning minskat med inte mindre än 85 %.

Mattpiskställ och cykelställ bör finnas vid varje fastighet. Efterhör våra låga priser.

Gånghesters Mekaniska

GÅNGHESTER
Tel. Borås 49195

Werkebäcks Ångfartygs A/B

Werkebäck

Telefoner:
Västervik 230 13 o. 230 14

Telegramadress:
"Fredolsson"

**BORAS OCH SÖDRA
ÄLVSBOGSLÄN**

Kom ihåg Edra vänner vid såväl
högtider som märkesdagar med
B L O M M O R från

ALIDEBERGS Blomsteraffär

(Inneh. Oscar Andersson)
Allégat. 7. Tel. 117 27.

BORAS EXPORTAFFÄR

Köpare till

Järn- o. Metallsrot samt Textilavfall
Kråkeredsvägen 6 — Telefon 156 20

— BORAS —

Aktiebolaget

Marks Jacquardväveri

Tel. 600 08 Björketorp Tel. 600 08

Tillverkar:

Möbiltyger, Duchatelltäcken, Gar-
diner och Draperivaror i såväl
bomull som konstsilke

ESKILSTUNA

SE PÅ SLANTEN
OCH KVALITÉN —
köp i

konsum
ESKILSTUNA

FALKÖPING

Bröderna Wahl A.-B.

FALKÖPING

Tel. 148 o. 1148 — Tel. 148 o. 1148

Disponenten 902

JÖNKÖPING

FARMA

Sjukvårds- och teknisk affär. Fullständig
sortering i sjukvårds- och förbandsartik-
lar. Parfymeri och tekniska varor.

Tel. 595 Klostergatan 65 Tel. 595
JÖNKÖPING

**Gynna
svensk
industri**

MALMÖ

Elda ekonomiskt
köp kooperativt

AB KOLKOKS
MALMÖ. Tel. 717 95 (växel)

påhlssons

Malmö

bröd
gott bröd

MALMÖ

LOCKARPS BAGERI A.B.

LOCKARP Tel. Malmö 296 91

Pröva våra goda brödsorter!

Säljes i de flesta affärerna i Malmö

NORRKÖPING

Efter **SÖNDAGSPROMENADEN**
eller **UTFLYKTEN**

smakar maten eller kaffet
utmärkt hos oss

Snabb betjäning - Trevliga lokaler

K O N S U M-restaurangen
Norrköping

UPPSALA

**BYGGNADSFIRMA
A. FREDLUND**

S:t Persgatan 18

Chr. Rabens Eftr.

(A. Widman)

Kungsängsgat. 7 UPPSALA Tel. 303 79

Affären etabl. 1849. Största sort. av
Sjukvårds- och Optiska artiklar.
Slipningar och reparationer utföras.

Lundin & Lindberg

Tel. 313 64

Väduren 21
ESKILSTUNA

Tel. 313 64

A.-B. Bleckvarufabriken

Malmö

Ledande fabrik för tillverkning av

BLECKEMBALLAGE

MED OCH UTAN LITOGRAFISKT TRYCK

ät GOTT
på **Solidar-**
restaurangerna

Pilgården
Södergatan 5
Folkets hus
Temperance
även hotell
Engelbrektsgatan 16

Bergsgatan 20
MFF-stadion
Drottningtorget 10
Malmgården
de båda sistnämnda
äro självserveringar

Solidar

Köp
SOLSTICKAN!

AB Figeholms Bruk
Figeholm

Tillverka:

PRESSPAN för elektriskt ändamål av högsta kvalitet och med största genomslagshållfasthet

Textilpresspan — Bokbinderipresspan
Jacquardkort — Registerkartong

Från
Sveriges
största
margarin-
fabrik

kommer det fina Eve-margarinet —
specialkomponerat för svensk smak